

Afganistan'ın gör dediği 3

'Doğu'nun kadınlarının kaderini değiştiren devrim 8

Payımıza korku ve şiddet değil, eşit ve özgür üniversiteler düşecek! 12

'Bu mücadele bana özgüvenimi hatırlattı' 17

İÇİNDEKİLER

Diyane'tin cesameti, kadınların hayatı, bizim seçeneğimiz.....3	Sevda Karaca
Öğrencilerimizin çoğu okula dönemedi.....5	
İşçi kadınların derdi: Çocuğum eğitimden geri kaldı.6	Adile Doğan
Geçici koruma kimlikli çocuklar eğitime katılmıyor. 7	Neslihan Kar
Sadece eğitim değildi uzakta olan.....7	
'Doğru'nun kadınlarının kaderini değiştiren devrim.8	Hilal Tok
Okulu dondurmaya düşünen kadın sayısı arttı...9	Mizgin Teymur
Munzur Üniversitesi öğrencileri yoksulluk ve taciz kiskacında.....10	Dersim Yenigün Kadın Dayanışma Derneği
Günün 6 saati neden yoldayım?.....10	
Deprem hasarlı evin kirası için günde 9 saat çalışıyorum.....10	Su Şahin
Hükümetin barınma çözümü: Başınızın çaresine bakın!.....11	Manolya Gezgin
Payımıza korku ve şiddet değil, eşit ve özgür üniversiteler düşecek!.....12	
Dünyanın ilk romanını yazan kadın: Murasaki Shikibu.....14	Filiz Gür
Köksüz Maryam.....14	Hazal Kara
Demir yumuşamadı, Ayşe uslanmadı.....15	Fatma Koç
Kadın işçiler sözleşmenin neresinde?.....16	
İÇİMİZDEN BİRİ.....17	
Fabrikadan muhteşem yemekler sunar.....18	
Xiaomi direnişinden ne öğrendim?.....18	
Sağlıkta dönüşüm hem bizi hem halkı zor durumda bıraktı.....19	
Sendikal faaliyet nedeniyle açığa alındım, yine mücadeleyle işime döndüm!.....19	Arzu Sert
Biz sadece aktığımız terin karşılığını istiyoruz.20	Emine Göksel
Hobiler rafa kalktı, sağlıklı beslenme imkânımız kalmadı.....21	Funda Eylem Sancarbarlaz
Kız kardeşlerimizle güçlendik, kız kardeşlerimizle güçlüyüz.....22	
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinden kadınlar MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Kafamızda gürleyen bir fırtına: Suzy Storck.....24	Hilal Tok

Görüyoruz, duyuyoruz, biliyoruz ve yaşıyoruz!

“Stratejik bir iş birliği alanı olarak gördüğümüz enerji sahasında da mevcut iş birliğini ilerletme hususunda mutabık kaldık. TürkAkım ve Akkuyu Nükleer Enerji Santrali projelerine ilişkin durumu değerlendirdik. Malum, kısa bir süre önce Akkuyu Nükleer Enerji Santrali’ni ziyaret etmiştik. (...)Tabii bizim üç nükleer santral yapma hedefimiz var. Sayın Putin’le ‘Bu iki nükleer santrali de sizinle birlikte yapabilir miyiz?’ diye de görüştük. O zaman Türkiye üç tane nükleer enerji santraline sahip olacak.”

Bu sözler Putin’le Erdoğan’ın son görüşmesinden Erdoğan’ın aktardıkları. Hayırlı olsun, yeni nükleer santral müdesi verilmiş oldu böylelikle! Yıllardır Akkuyu nükleer santraline karşı direnenler ezilip geçilirken, öğrenciler barınacak yer bulamadıkları için sokakta yatarken, işsizlik ayyuka çıkmış, market fiyatları ocak söndüren vaziyete gelmişken, işçi eylemlerinde hak isteyenler yaka paça sürüklenirken karakollara, halkın vaziyeti değişmez de daha beter hale giderken her geçen gün, yine bir müjdeler silsilesi geliyor Erdoğan’dan. Bizler evlerimizde “Nasıl olacak da beklentilerimiz yerine gelecek?” sorusunu sorarken kendimize, cevabın; içi boş, halka yaramayacak, dünyayı daha da kirletecek, yaşamlarımızı iyileştirmeyecek o “müjdelere” kötü yaşamımızın mimarları tarafından karşımda dikildiğini görüyoruz yine, yeniden.

Şahlanan ekonomiyle böbürlenilen ikti-

darın, adeta “ne haliniz varsa görün” deyip bir gram fazla bütçe ayırmadığı eğitimde pandemi koşullarıyla mücadele etmek, çocukların geleceğini inşa etmek için bir tek adım atılmadığını, her yükün velilerin sırtına bindirildiğini görüyoruz. İşsizlik, yoksulluk altında “Okusun çocuklarımız, bir gelecekle olsun” umudunun, kadınların ve çocukların geleceğinin devlet eliyle tarikat ve cemaatlara teslim edildiğini, yurt bulamayan, fahiş kiralar yüzünden eve çıkamayan gençlerin yine o tarikat yurtlarına mahkum edildiğini görüyoruz.

İşsizliğin eve kapanmak, eve kapanmanın sessizleşmek, sessizleşmenin değiştirme gücümüze inancımızın azalması anlamına geldiğini biliyoruz. Görüyoruz; sürunceme bir vaziyette adalet bekleyen kadın cinayeti davalarının ilerlemediğini, adaletin gelmediğini, kendi kendine de gelmeyeceğini, şiddetin haklarımızın tarumar edildiği bir coğrafyada katmerlenerek arttığını...

“Bizde müjde çok, siz yeter ki sessiz olun”ların karşısında mutlu muyuz gerçekten? Huzurlu muyuz kaygılarla baş koyduğumuz yastıkta? Memnun muyuz, çocuklarımız parklarda uyuyup “barınmıyoruz” diye haykırırken, bir gelecek isterken omuzları düşmüş eve geri dönmekten? Bant başında borçları hesaplarken yetiyor mu bu bize reva gördükleri hayat?

Dergimizde derdini döken kadınların birbirine dokunup “ah” ettiklerinden biliyoruz yetmediğini, kendi gerçekliğimiz-

den biliyoruz bize reva görülenin hakkımız olmadığını. Hak yerini bulsun diye, onurlu ve eşit bir yaşam isteyen kadınların sesi duyulsun diye çıkıyoruz bu ay yine karşınıza. Ekmek ve Gül’ün alamet-i farikası budur çünkü. Çünkü biliyoruz, görüyoruz ve duyuyoruz; birbirinden haberdar olmak isteyen kadınlar çoğaldıkça anlam kazanıyor hayat.

Önümüz Kasım, kadınlar açısından önemli bir tarihi barındıran mücadele dolu bir ay. Şiddetin uğramadığı tek bir ev bile olmayan memlekette, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele gününde kadınların can kaybı yaşamadığı bir dünyanın yaratılması için neler yapmamız gerektiğini tartışacağımız buluşmalara vesile olsun bu ay Ekmek ve Gül...

***

Bu ay genç üniversiteli kadınların kürsüsü oldu dergimiz. Ülkenin dört bir yanında üniversitelerde bir el uzaklığında olduğumuzu hatırlatmak için iletişim bilgileri de verdik size. Yeni bir başlangıç için buluşalım!

Eğitimde ve sağlıkta dertler katlanarak devam ediyor, çeşitli ilçelerden ve pek çok sağlık hizmet biriminden deneyimler ve mücadele örnekleri aktarıyoruz size.

Son zamanlarda işçi direnişlerinde en görünür olan, kadın işçilerin dirayeti. Xiaomi Salcomp’un esin veren direnişçileri bu görünürlüğün arkasındaki nedenlere ışık tutan deneyimler aktarıyor.

Çok tatlı yazılarımız var bu ay da dergimizde; Filiz Gür’un ilk kadın romancısı, Temizlikçi Ayşe’nin maceralarını, elinizden düşüremeyeceğiniz Marx ve Oyuncak Bebek kitabını, muhakkak izlemeniz gereken Suzy Storck oyununu, Esenyalı’nın şenlik rüzgarını, HT Solar işçisi kadınların karamizahını keyifle okuyacaksınız.

Tarih sayfamızda 104 yıl öncesine gidiyor Ekim Devrimiyle Türkiye Cumhuriyetlerinde kadınların yaşamının nasıl bir mücadele ile değiştiğini hatırlıyoruz; “olmaz” denilenlerin “olduğunu” görüyoruz böylelikle.

Dergimizde kadınların her bir cümlesiyle, büyüttüğümüz umudun ve değiştirme azminin zerresini oluşturuyoruz. Bu zerreler sizinle büyüyecek biliyoruz...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Sunu görsel: Freepik / Kapakta kullanılan fotoğraf: Ekmek ve Gül

Günlük EVRENSEL Gazetesi’nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

Fotoğraf: Evrensel

Diyanet'in cesameti, kadınların hayatı, bizim seçeneğimiz

Sevda KARACA

Barınmak için çare arayan üniversite öğrencileri sokakta yatarken, Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nin hemen karşısına inşa edilen 291 milyon dolarlık Türkeri, Diyanet İşleri Başkanı'nın duaları ve Erdoğan'ın "Türkiye'nin büyüklüğünü yansıtan bir yapıdır" böhürlemeleriyle New York semalarına yükseliyor. "Bu gökdelenin maliyetiyle kaç yurt yapıldı?" sorusu sokaktaki çocuğun bile dilinde. Her biri yüzlerce milyona inşa edilen 1150 odalı Ak Saray, Marmaris'teki yazlık saray ve Ahlat'taki kışık sarayın 1 günlük harcamasıyla kaç asgari ücretin ödenebileceği gündelik hesaplar arasına çoktan girdi. Halkın faturalarla, kiralarla, en temel ihtiyaçlara gelen zamlarla "sabır" çekerek, tefekkür ederek baş edemeyeceği en çaplak biçimiyle ortada.

Son yirmi yıldır üzerine beton dökülmedik yer bırakmayan, müteahhitleri zengin eden, her vesileyle TOKİ'yle övünen, tüm rantı inşaat üzerine kuran iktidarın yönetiminde, gelinen noktada insanların başını sokacak bir ev, çocuğunu sağlıklı gönderebileceği bir okul, yerleşireceği bir yurt, güvenle bırakabileceği bir devlet kreşi bulamayışı yaşadığımız çoklu kriz halini sembolize ediyor.

Ev kiralardaki fahiş yükselişe pandemide küçücük sınıflara 40 çocuğun tıktırıldığı yıkık dökük okullar, 1 buçuk

yıllık pandemide çivi çakmayıp, yeni başlatılan okul tadilatları, üniversitelerin yurt ve barınma sorunu eklenince, bu çoklu krizin en derinden sarstığı kesimin emekçi aileler olduğu apaçık görünür oldu.

Hiç şüphesiz bu krizde on yıllardır devletin sosyal alanlardan tümüyle çekilmesi, bu alanların dibine kadar özelleştirilmesi, piyasalaştırılması etkili. Ancak bir boyut daha var ki gündemin ayrı bir kalemiymiş gibi tartışılarsa da, ana muhalefet "aman milletin hassasiyetlerine dokunmayalım" diyerek kenarından dolaşsa da, tüm bu meselelerin göbeğinde: Diyanet'in cesameti!

İşsizlik korkusu almış başını gitmiş, ücret zamları yılın ilk aylarında çoktan erimişken, çalışma saatleri uzamış, mesai ücretine mahkûmiyet artmışken, market fiyatları el yakar, kiralar arşa çıkar, eğitimde yükler ağırlaşır, hastaneden randevu almak şans işi olurken... Yani yaşamı sürdürülebilmek imkansızlaşırken bir yandan da Diyanet İşlerinin hayatın her alanında büyük bir haşmetle boy göstermesi, tartışmanın orta yerine yerleşmesi bir tesadüf mü?

Sadece Diyanet İşleri Başkanının her yerde devletin "eş sureti" olarak "reisle" birlikte katıldığı dualı açılışlar, yaptığı açıklamalar, verdiği fetvaların içeriği, "yaşam tarzına müdahale" tartışması değil konu. Diyanet'in toplumsal yaşamın her veçhesine, halkın en temel ihtiyaçlarının giderilmesine aracı kılınan kurum

olarak gündelik hayatın kılcal damarlarına kadar yayılmasının yarattığı somut bir tartışma sözünü ettiğimiz.

HER TÜRLÜ İMKÂNIN MERKEZİ

Erdoğan'da sembolleşen ve giderek daha fazla kutsallaştırılan devlet anlayışı, kimi zaman dış politikada, kimi zaman muhalefeti bastırmada kullanılan beka sorunu, bunun üzerinden toplumun teyakkuza geçirilmesi ve dinselikle milliyetçiliğin iç içe geçişi, tek adam rejiminin alamet-i farikası. Bu rejimde Diyanet'e biçilen rol, şiddeti artan ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel sancılara karşı halka doz doz tefekkür, sebat ve itaat neşretmek.

2010 yılında kurumun yetki ve sorumluluklarını belirleyen kanunun yeniden düzenlenmesi ile Diyanet İşleri Başkanlığı yeni görevler üstlendi, çalışma alanı oldukça genişletildi. Özellikle "cami dışı din hizmetlerinin önünün açılması" ve kurumun "toplumun din konusunda aydınlatılması için her türlü imkândan yararlanmaya memur edilmesi" ile hemen her alanda çok daha aktif bir Diyanet hedefine hukuki bir zemin de sağlandı. Hedef kitle olarak özellikle kadınlar, çocuklar ve gençlerin vurgulandığı, bütçenin ve kadronun Diyanet'e boca edildiği mevzuatlar hazırlandı.

Bugün Diyanet İşleri Başkanlığı, sahip olduğu geniş imkanlar, camiler, kurslar, kreşler, okullar, yurtlar, aile merkezleri, irşat büroları, evlilik okulları, televizyon,

radio, yayınevi, fetva hatları, vakıf aracılığıyla kurduğu ticarethaneler, dış politikada etkin figürler haline gelmesini sağlayan yurtdışı temsilcilikleri, bakanlıklarla imzaladığı protokoller, devasa bütçeler, her yere yayılan personelle devletin adeta "sureti" olmuş durumda. Özellikle kentlerin yoksul mahallelerinde ve taşrada kadınlar ve çocuklar için bizzat devletin kendisi!

VAR'LIK DİYANET'İN, YOK'LUK BİZİM

Mesela Milli Eğitim Bakanlığı'nın yeterince tam gün kreşi, yurdu yok, açmak için "bütçesi", olanı sürdürmek için yeterli personeli yok ama Diyanet'in, tarrikat ve cemaatlerin, devletin protokollerle milyonlar aktardığı İlim Yayma Cemiyeti, TÜVGA ve Ensar Vakfı'nın her şeyi var. Aile Bakanlığı'nın her ilde kadın danışma merkezi, şiddet izleme ve önleme merkezi, cinsel şiddet kriz merkezi, sığınmaevi, çocuk destek merkezi, yeterli sosyal hizmet uzmanı, başvuru alan görevlisi yok ama Diyanet'in 81 ilin 400 noktasında, binlerce personel ve büyük bir bütçeyle çalışan Aile İrşat Merkezleri var. Mesela Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü'nün yurtlarda görevlendirdiği psikologlar, sosyal destek uzmanları, sağlık görevlileri yok, ama Diyanet'in üniversite kampüslerinde ve yurtlarda aile büroları, manevi destek adı altında din görevlileri var. Mesela çocuk esirgeme kurumlarında, yaşlı bakım evlerinde, hastanelerde, cezaevlerinde bu alandaki özel ihtiyaçlara uygun

Fotoğraf: DHA

Sömürünün hükmü sürsün diye baskı arttıkça, yoksullar daha barıksız, eğitimsiz, güvencesiz, geleceksiz olmaya; minare, kubbe, cüppe, sarık, Kuran kursu, imam-hatip sayısı katlanarak artmaya başlıyor.

toplum ama özellikle de yoksul halk için temel bir ihtiyaç, somut yaşamsal bir gereklilik olduğu gerçeği her geçen gün daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor. İktidara oy verenler de dâhil olmak üzere toplumun çok geniş bir bölümünde dinin nasıl istismar edildiğine ve ne için kullanıldığına dair anlamlı, değiştirici ve harekete geçirici bir tartışmanın zemini bugün daha somut, daha olanaklı. Bu istismarla mücadele etmek, özellikle şiddeti, adaletsizliği, yoksulluğu, eşitsizliği en derinden yaşayan emekçi kadınlar açısından meşru. Yurt, okul, kira, pazar market fiyatları, ağırlaşan çalışma koşulları, geçim derdi, gelecek kaygısı, şiddet ve istismarın artışı karşısında biriken öfkeyi tevekküle dindirme çabası, bu sömürü düzeninin fitratında din istismarı olduğu gerçeği, sömürü düzeni ve din istismarıyla mücadelenin birbirinden ayıramaz olduğunu gösteriyor.

BAŞKA SEÇENEĞİMİZ VAR!

Sermaye muhalefetinin bir kesiminin, "Aman milletin damarına basmayalım" diyerek meseleyi "inanç tartışmasına" indirgeyen, geniş halk kesimlerinin yaşamsal talepleriyle iç içe geçmiş laiklik sorununu yalnızca "hassasiyet" meselesi olarak ele alan yaklaşımı, "Bizi iktidara getirin, halledeceğiz" diyerek sandığa indirgemesi, bu istismarla her alanda toplumsal bir mücadele yürütmenin dayanaklarının altını oyuyor. Mücadele meşruluğunu yalnızca seçimde kullanılacak bir oya ve seçim beklenciliğine endeksliyor. Geniş halk kesimlerinin hayatının her anı siyasetle belirlenirken, halkı siyaset dışına iti-

yor, kendi iktidar projesini siyasetin merkezine koyuyor. Bunda, halka güvensizlik kadar, olan biteni sadece bir "yaşam tarzı" meselesi olarak gören ve sömürü düzeniyle bir alıp veremediği olmadığı için onunla bağlantısını kurmadan imtina eden düzen seviciliğinin de payı var.

Sermaye muhalefetinin AKP içinden çıkan kesiminin ise toplumun önüne koyduğu "ılımlı İslamcılık" ve IMF ile yeni anlaşmaları içeren piyasacılık reçetesinin ötesinde hiçbir önerisi yok. Geçmişlerine, programlarına, iddialarına ve söylemlerine baktığımızda tek adam rejimine kötü malzemeyle yapılan "demokrasi" ve "normalleşme" makyajından, bugün milyonların derdinin esas olan piyasacılık, sermaye sevicilik ve dinselleşmenin özüne dokunmayan bir yol haritasından başka bir şey görmüyoruz.

Hayır, bu ikisini mahkûm değiliz. Kendi seçeneğimizi yaratabiliriz! Bize düşen, sermaye düzeniyle din istismarcılığının ayrılmaz bütünlüğünü, sömürü düzeninin fitratında din istismarı olduğu gerçeğini en açık, en gündelik, en doğru, en anlaşılır biçimde anlatmak, konuşmak tartışmak. Milyonların mahkûm değil, güç olduğu halkçı seçeneği yaratmak için, bu seçeneğe en çok ihtiyaç duyanları, yoksulları, emekçileri, kadınları, gençleri yan yana getirmek. Ufkumuzun da umudumuzun da sandıkla sınırlanmasına, hayatın her zerresini bize zehir edenlerin emeğimizle ürettiğimiz dünya nimetlerini bal kaymak yapmasına, günümüzün karanlık, geleceğimizin karanlık olmasına izin vermeyelim!

psikolog, sosyolog, sosyal hizmet uzmanı sayısı yetersiz, ama hepsinde bol bol din görevlisi, vaiz ve vaize var. Mesela, organize sanayi bölgelerinde kreş, yeterli sağlık birimi yok, işyerlerinde yeterli sayıda işçi sağlığı iş güvenliği uzmanı yok, ama tüm işçi havzalarında onlarca cami, binlerce din görevlisi var. Mesela Aile Sağlığı Merkezlerinin mahalle taraması yapan, kadınlara ve çocuklara destek olan, sorunlarını yerinde görüp çözen yeterli ebe ve hemşiresi yok, çünkü özelleştirildi bu alanlar ama Diyanet'in "irşat faaliyetleri" adı altında ev taraması yapıp, günler, sohbet toplantıları düzenleyen binlerce vaizesi var. Belediyelerin yoksulluk nedeniyle başvuru yapan kadınların ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli bütçesi olmadığı söyleniyor ama mahallelerde tarikat ve cemaat bağlantılı derneklere devlet eliyle akan milyonlarca lira var, bizzat devlet kurumlarının kendilerine başvuran yoksul kadınları bu derneklere yönlendirme "hizmeti" var!

MİNARE, KUBBE, CÜPPE, SARIK, SOPA

Piyananın, sermayenin, sömürünün hükmü sürsün diye baskı arttıkça, yoksullar daha barıksız, eğitimsiz, güvencesiz, geleceksiz olmaya, yoksulların ölümleri sıradanlaşmaya, minare, kubbe, cüppe, sarık, Kuran kursu, imam-hatip sayısı katlanarak artmaya başlıyor.

Çocuklar cemaat ve tarikatların sefil yurt binalarında, sıbyan okullarında istismara uğrar, yanarak can verirken, babaları yedi kat yerin dibinde, inşaat şantiyelerinde ölüyor. Organize sanayi bölgelerinde bant hiç durmasın diye makinelerin acil durum butonları iptal edilir, işçiler sakat kalırken, "takdir-i ilahi" devreye sokuluyor. Kadınlara reva görülen şiddet, eşitsizlik, ayrımcılık ve itaat zorunluluğu "fıtrata" bağlanırken, kadınların en küçük talepleri "fıtrata ters" diyerek suçlaştırılıyor. Kadınların "terbiye" edilmesi evde, sokakta, okulda, otobüste, parkta, yurttan, işyerinde "mümin erkeklerin" görevi ilan ediliyor. Çözüm arayan kadınlar, Aile İrşat Merkezlerinde "Daha çok

Kur'an oku, alttan al, yuvanı dağıtman günah" sözlerini duyuyor. Hak arayanlar, adalet saraylarında içinde hadis ve Kur'an alıntıları geçen mahkeme kararlarıyla karşılaşılıyor. Geride kalanların "Allah devlete millete zeval vermesin" diyerek kendilerinin ne zaman ve ne uğruna zeval olacağını bilmeden boyun eğerek yaşamayı, çalışmayı, susmasını bekliyor.

Çoklu krizin ortasında büyüyen dertlere rağmen sessizlik, boyun eğiş ve olan bitene toplumsal rıza; hatimlerle, dualarla, fetvalarla, fetih namazlarıyla, mehterlerle sağlanmaya çalışılıyor. Fıtrata, sebat, itaata dayalı tek adam düzeninde hayatın gerçekleri "rıza göstermeyi" zorlaştırdıkça topluma daha çok sopa gösterilirken, rejim iyiden iyiyi dinsel bir cüppeye bürünüyor.

SÖMÜRÜ DÜZENİNİN FITRATINDAKİ DİN İSTİSMARI

Laikliğin soyut bir mefhum, yalnızca bir "yaşam tarzı" meselesi değil, tüm

Fotoğraf: Evrensel

ÖĞRENCİLERİMİZİN ÇOĞU OKULA DÖNEMEDİ:

Ya işçi oldular ya evlendiler!

Meslek lisesi öğretmeni Adana

“Nasıl olur hocam? Ben çalışmalıyım; anne-me, babama bakmalıyım”
Ah, Yüksel! Canım Yüksel! 16 yaşında. Kızımla yaşıt. Bunları söylerken elleriyle oynuyor sürekli. Güneş yanığı ellerinin üzeri yara ve kesiklerle dolu. Kimisi iyileşmeye başlamış kimisi yeni. İçleri simsiyah kısa tırnaklarıyla yaralarının kabuklarını soyuyor farkında olmadan. “Çalışacağım tabii” diyor. Bir çocuğun ağzına yakışmıyor bu sözler, bunları söyleten şartlar neler? Konuştukça gözleri doluyor Yüksel’in, sesi titriyor.

O kadar çok karşılaştım ki bu türden durumlarla. Son on yılımı geçirdiğim bu okulda, bu manzaralara alışmalı insan, değil mi? Ben, alışmadım. Yürürken çocukların gözlerinin içine bakmamak, kafayı çevirip yoluma devam etmek, “Ya, öyle mi? Üzüldüm” tarzında ruhsuz, ezberden kalıp ifadelerle geçiştirmek bana uymadı. Ben çocuklarımı gerçekten dinlemek, anlamak istedim. Yapabiliyorsam onlara destek olmak ve sorunlarına çözüm üretmek tarafında oldum.

YÜKSELLER GÖZDEN ÇIKARILMIŞ

Yüksel, tek değil. Yüksel gibi nice öğrencim var. Geçmişte de oldu. İsimleri farklı farklı olsa da hayatları ortak yüzlerce çocuk tanıdım. Bu yaşantılar onların kaderi mi gerçekten? Gerek bazı aileler gerekse çocuklar bu durumlarına kader diyedursun ya da buna inandırılınsın, bizler biliyoruz ne olduğunu, neyden kaynaklandığını. Yükseller gözden çıkarılmış. Sistemin onları kazanmak gibi bir niyeti olmadı en baştan. Neredeyse her kademesinde sınavla karşılaştığımız bu sistemde tarladan çıkan sınav birincileri gözümüne sokuldu. Bu haberlerden yoksulun payına düşen ise “Demek ki çalışınca oluyormuş, sen çalışmıyorsun. Senin okumaya niyetin yok zaten” türünden sözler oldu. Peki ya kazanan bilmem kaç bin diğer çocuktan neden hiç bahsedilmiyor? Onlar tarlada çalışmadılar kuşkusuz. Paralı eğitimin aracı olan etütlerden, ders-hanelerden ya da özel derslerden söz eden neden yok? Ailelerin özel eğitime harcadıkları bütçe korunç boyutta.

ÖĞRENCİLERİMİZİN ÇOĞU OKULA DÖNEMEDİ

Eğitimin her kademesinin çatırdadığı bu sistemde, belki de bu çatırtıları en fazla duyan biziz. Biz kim miyiz? Biz, meslek liselerinde çalışan öğretmenleriz.

Bir meslek lisesi mezunu olarak hatırlıyorum da, annem beni ve daha sonra kız kardeşimi “Üniversiteye gidemezse hiç değilse elinde bir mesleği olsun” diyerek yazdırmıştı okula. İş kaygısı o zaman da varmış demek ki. Ancak üniversite yolunda umutluyduk hepimiz, ben de arkadaşlarım da. Şimdi ise, çocukların ellerinden umutları da alındı. Artık herkes biliyor, meslek lisesi bitiren öğrenciler bırakın üniversiteyi kazanmayı, bunu düşünemiyorlar hatta meslek sahibi bile olamıyorlar. Ellerindeki diploma ile iş kuramıyor, işe giremiyorlar. İki yıllık meslek yüksekokuluna sınavsız geçiş hakları da alınca ellerinden, bu çocuklardan

Fotoğraf: DHA

EĞİTİMİ SATIN ALANLAR, DEVLETİN VİCDANINA KALANLAR...

CANLI dersteyiz ailecek. Kızım bana “Anne, gelsene!” diye seslendi. Odasına girdiğimde, pencerenin önündeydi. Eliyle gel işaretini yaptıktan sonra “Şu karşısı neden bu kadar kalabalık?” diye sordu. Gösterdiği kalabalık, özel bir okulun önüydü. Okul dağlıyordu, araçlar yolu tıkamışlar, ortaklık insan kaynıyordu. Bu manzara normal bir zamanda olsa bu kadar dikkat çekmezdi kuşkusuz. Ancak, pandemi döneminde herkes eve kapatılmışken, okullar yüz yüze eğitime ara vermişken ilginç gelmişti kızıma. Bulduğumuz pencereden iki okul görürüz biz. Sol taraftaki ünlü bir özel okul. Sağdaki ise bir devlet okulu. Birinin önü mahşer yeri gibiyken diğerinde yaprak bile kıvılcıkmıyor. Kızımı yanına çekip sordum, “Bak bakalım şu iki okula. Her ikisi de lise. Birinde eğitim yüz yüze diğerinde ise uzaktan. Sence neden?”, “Onlar para mı verdiklerinden?” diye yanıtladı. “Aynen öyle. Onlar eğitimi satın almışlar. Übür okuldakiler ise devletin vicdanına kalmışlar.” İçim acıyarak dikildim o pencerenin önünde.

neredeyse hiçbiri üniversite kapısından içeri giremez oldu. Şartlar meslek liseliler için bu kadar olumsuzken kız çocuklarının durumu en vahimi. Yüksel gibilerin hiç şansı yok.

Öğrencilerimizin yüzde 90’ı uzaktan eğitime katılmadı. Peki, neredeydi bu çocuklar? Hepsisi de çalışıyorlardı. Çoğunlukla tarımda, tekstilde veya evde işçi olarak çalışıyorlardı. Evlenenler vardı içlerinde. Bu süreçte konuştuğum 11. sınıfta okuyan bir öğrencim: “Hocam, zaten evde internet yok. Derslere giremiyorum. Evde dedeme bakacağıma, tekstilde çalışıyorum. Hem harçlığımı da çıkarıyorum” dedi. Bir başkası, çalıştığı kuaförden bağlandı bir kez derse. Ne yaptığını sorduğumda “Hocam, şu an moladayım. Boş bir oda buldum oradan bağlandım size.” Bir şekilde ulaştığım, haberini aldığım pek çok öğrencim okula dönmedi,

Siyasi hesaplara göre şekillenmeyen, bilimsel, laik, ana dilinde ve parasız bir eğitim anlayışı hayata geçirilmeli. Bu gerçekleşmediği sürece bu sorun bir çığ gibi büyümeye devam edecek

dönemedi. Eğitime başlayanlar da bir var bir yok. Hem öğrenciler hem de velileri, geçen iki yılın alışkanlığını taşıyorlar. Neden düzenli gelmedikleri sorulduğunda aldığımız cevap hep aynı: “Bahçeye gidiyorum” ya da “Annem hasta, kardeşlerime bakıyorum.”

Ben bu satırları, okulda boş bir saatimde yazarken geçen yıl mezun ettiğimiz bir öğrencim beni buldu. Sıkıntı, kaygı hep aynı: “Ben istiyorum, ama babam istemiyor. Okuyup da ne olacakmışım. Bahçeye gönderecek beni.”

Sihirli bir değnek türünden mucizeler mi bekleliyiz ya da mucize öğretmenler mi? Yoksa, eğitimin kendisi mi başlı başına bir mucize olmalı? Aslında cevap belli. Bizim çabamız, kıyıya vurmuş deniz yıldızlarını suya kavuşturmak. Elimize aldığımız her bir deniz yıldızı için yaşam, o andan itibaren nasıl farklı olacağına dokunduğumuz her çocuk için de öyle. Fakat sorunun bu şekilde çözülemeyeceği de ortada. Çözüm, öncelikle ortada bir eğitim sorunu olduğunu kabul etmek ve ettirmekten geçiyor. Sonrasında nasıl bir eğitim istediğimizi vurgulamak: Siyasi hesaplara göre şekillenmeyen, bilimsel, laik, ana dilinde ve parasız bir eğitim anlayışı hayata geçirilmeli. Bu gerçekleşmediği sürece bu sorun bir çığ gibi büyümeye devam edecek. Sadece eğitimciler olarak değil toplumun bütün bileşenleri olarak bunu istemekte ısrarcı olmalı, bu yönde toplumsal bir direnç oluşturmalıyız.

İşçi kadınların derdi: Çocuğum eğitimden geri kaldı

**Adile Doğan
Tuzla**

Salgın sürecinde uzaktan eğitimin de uzağında kalan işçi ve emekçi çocukları 6 Eylül itibariyle birçok sorunla yeni eğitim dönemine başladı. Okullar açılmadan önce Ekmek ve Gül dergisinde hükümete “Önlem alın, okulları açın” diye birçok çağrı yapıldı, okulların açık kalabilmesi için alınması gereken önlemler sıralandı. Ekmek ve Gül dergisinde yer alan talepleri mahallelerde işçi duraklarına duvar gazetesi olarak asarak yaygınlaştırdık. Bu çağrılar aracılığıyla birçok işçi kadınla sohbet etme imkânımız oldu. Okulların bu haliyle açılmasının çocuklarımız için riskli olduğunu, okulların açık kalmasının önemli olduğunu, daha fazla tedbir alınması için mücadele etmemiz gerektiğini söylediğimizde kadınlardan ilk duyduğumuz şey “çocukların eğitimden çok geri kaldığı” olmuştur. İşçi kadınların çocukları zengin ailelerin çocuklarından sınıf olarak geri kaldı.

İŞTEN GELİP GECE YARILARINA KADAR EĞİTİM

Fatma, bir metal fabrikasında çalışıyor. “Bu yıl çocuğum 3. sınıfa gidiyor ve daha okuma yazmayı bilmiyor. Bu geri kalmak değilse nedir?” diye soruyor. “Ben salgın boyunca çalıştım, çocuk okuma yazma bilmeyen babaannesiyile kaldı. Bir gün dahi o interneti kullanamadılar. Kendime bir tuşlu telefon buldum ve kendi telefonumu çocuğa bıraktım ama yine de gi-remediler. Ben işten gelip gece yarılarna kadar alfabe-yi öğretmeye çalıştım.”

Okullardaki önlemleri yetersiz bulduğunu söyleyen Fatma; “Korona başladığında milletten para toplayanlar keşke o parayla her mahalleye okul yapsalardı da şimdi biz 40 kişilik sınıfa çocuğumuzu göndermek zorunda kalmasaydık” diye ekliyor.

MÜDÜR ÇOCUĞU-İŞÇİ ÇOCUĞU

Tekstil işçisi Fadime, çocuklarının ortaokul öğrencisi olduğunu, evdeki bir tabletle sırasıyla EBAY’a bağlandıklarını söylüyor. “EBA’da her ders 20 dakika sürüyordu. 10 dakika boyunca tüm çocuklar ve öğretmen bağlanmak için uğraşıyordu, geriye kalan sürede ne kadar ders yapabildiler ki? Çocuklarım tüm temel derslerden geri kaldı. Bazı günler hiç bağlanamadılar. Bu çocuklara ne oldu diye ne arayan ne de soran oldu. Dershane-ye versem çok para istiyorlar, ilerde bu çocuklar düzgün bir liseye gidemeyecekler diye çok üzülüyorum” diyor. Fadime ilkokulu bile bitirememiş ve çok erken yaşta işçiliğe başlamış. “Çocuklarım benim gibi sürünmesin istiyorum ama nasıl olacak böyle bilmiyorum. Hastalıktan çok korkuyorum, hepimiz fabrikada hastalandık ve ömründen ömür gitti ama buna rağmen okullar kapanacak diye korkmuyor değilim” diyor.

Fotoğraf: DHA

Fadime’yle sohbet koyulaştıkça yıllık 40 -50 bin lirayı bulan özel okullarda eğitim alan zenginlerin çocuklarının hiçbir şeyden geri kalmadıklarını, günlük sıkı denetimli 10 saate varan eğitimleri online yaptıklarından bahsediyoruz. “İşçi kadınların çocukları nelerden geri kaldı?” diye sorduğumuzda Fadime’nin gözleri doluyor, bir ah çekerek başlıyor anlatmaya “Fabrikanın müdürü de kadın. Onun çocukları en lüks özel okula gidiyor, bir tanesi başarı belgesi almış. Online satranç eğitimi bile almışlar ama bize gelince ders başına 20 dakikalık süreler. İş yerinde telefon kullanmak yasak olduğu için iş saatleri arasında arayıp çocuklarımı denetleyemiyordum” diyor.

ÖZEL OKUL FARKI

Günde 8 saatten fazla mesai yapan ve eline geçen asgari ücretle çocuk okutmaya çalışan kadınlar, bu adaletsizliğe isyan ediyor. Bir özel okulda temizlik görevlisi olarak çalışan ve bir çocuğu olan Buket, eğitimdeki adaletsizliği, eşitsizliği yaşadıkları üzerinden anlatıyor. “Okulların açıldığı gün benim de özel okulda ilk iş günümüdü. Evime yarım saat uzakta olan işime yetişmek için çocuğuma sabah doğru dürüst bir kahvaltı bile yaptıramadan apar topar okula bıraktım” diyor ve eşitsizliği çalıştığı özel okul üzerinden

Fadime’nin, Fatma’nın, Buket’in ve diğer işçi kadınların çocukları bu eşitsiz eğitim sisteminde kaderlerine terk ediliyor. İşçi kadınların çocukları zenginlerin çocukları karşısında aslında “sınıf” olarak geri kaldı.

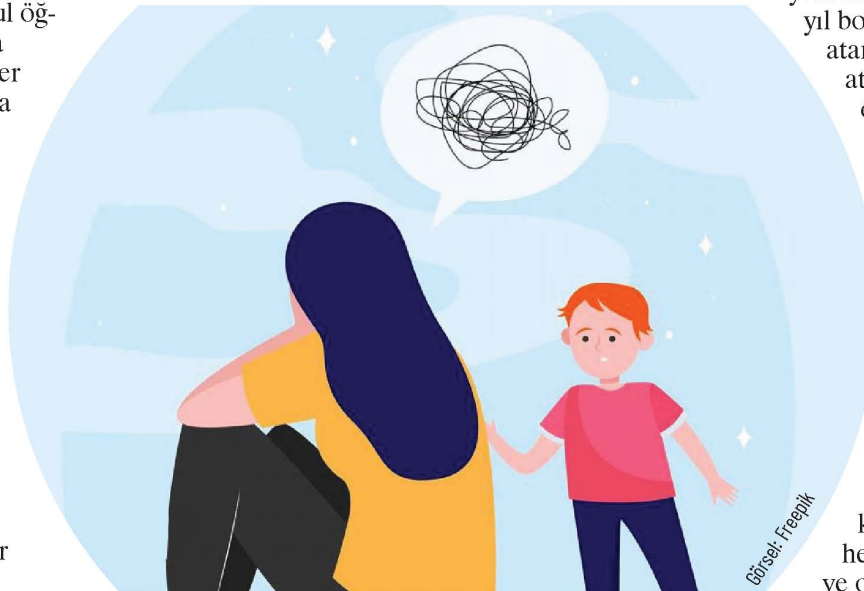
anlatmaya başlıyor: “Yıllığı 50 bin olan bu okula çocuklar en mükemmel koşullarda geliyor. Servisler yarı kapasite ile öğrenci taşıyor. Zaten çocukların çoğunu aileleri altındaki lüks arabalarla okula getiriyor. Çocuklar tek tek tüm kontrolleri yapılarak alınıyor. Yemek sırasında 5 çocuktan fazlası olmuyor. 3 sandalye mesafesinde yemek yeniliyor. Sınıflar 10 kişilik ve her saat başı denetim yapan öğretmenler maske değişimi için çocuklara yardım ediyor. Sınıfta her ders özenle uygulanıyor. Teneffüsler de yine çok kontrollü. Çocukların birbirine değmemesi için büyük çaba harcıyor. İşim bittiğinde canım çıkmış bir şekilde çocuğumu okuldan almaya gidiyorum. Okulun kapısının önü hınca hınç dolu. 40 kişilik sınıftan çocuğumu zar zor bulup alıyorum, maskesini oracıkta ben değiştiriyorum. Ne kadar uyarısam da çocuk çok küçük ve unutuyor değiştirmeyi. Okulun kapasitesinin 3 katı üstünde öğrenci var ve hepsi teneffüse aynı anda çıkıyor. Her gün pozitif vaka çıkıyor ama okul karantinala alınmıyor. Yani zenginlerin çocukları her koşulda eğitime erişiyor ama bizim gibilerin çocukları ölümüne eğitim almaya çalışıyor”

‘SINIF’ OLARAK GERİ KALMAK

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından derslik sayısının yetersiz olduğu bilinmesine rağmen neden bir buçuk yıl boyunca bir tek okul bile yapılmadı? O kadar atanamayan öğretmen olmasına rağmen yeni atama yapılmadan dar kadrolarla ve yetersiz önlemlerle neden okullar açıldı? Bu soruların cevapları aslında işçi kadınların anlattıklarında gizli... Eşitsizlik, yoksulluk ve adaletsizlik.

Bu ülkeyi yönetenler biz yoksul emekçileri ve çocuklarını bu sistemde ezmeye devam ediyor. Fadime’nin, Fatma’nın, Buket’in ve diğer işçi kadınların çocukları bu eşitsiz eğitim sisteminde kendi kaderlerine terk ediliyor. İşçi kadınların çocukları zenginlerin çocukları karşısında aslında “sınıf” olarak geri kaldı.

Çocukların eğitimden geri kalmaları yetmezmiş gibi bir de sınavlarda başarı kazanmaları isteniyor. Bu dünya servetlerine servet katmak için kadın işçileri hastalıkta sağlıkta ve her koşulda asgari ücretle çalıştıran patronlara ve onların çocuklarına güzel...

Görsel: Freepik

Geçici koruma kimlikli çocuklar eğitime katılamıyor

Neslihan KAR
Küçükçekmece-İstanbul

İKİ yıllık sıkıntılı bir online eğitimin ardından Türkiye’de yüz yüze okullar açıldı. Peki Suriye’den göçüp gelmek zorunda kalan Suriyeli çocuklar eğitime katılabildi mi? On yılı aşkın bir süredir geçici koruma kimlikli çocukların eğitime katılıp katılamadıkları üzerine gözlemlerimi ve göçmen kadınlarla sohbetimizi sizinle paylaşmak isterim.

Küçükçekmece’nin Mehmet Akif mahallesinde ikamet eden Güllü ve Delal sekiz yıldır Türkiye’de yaşıyor: “Yedi yıl Antep’te kaldık. Hastalık çıkmadan önce Antep’te sayada iş vardı. Korona başladıktan sonra işler durdu. İstanbul’a geldik, bir yıldır buradayız. Çocukların okula başlaması lazım. İstanbul’da okullara çocukları almıyorlar. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Antep’e gitsek orada hastalıktan dolayı işler az ve ücretler düşük. Kiralar orada olmuş 2 bin TL. Bu yüzden çıktık geldik İstanbul’a. Ya çocuklarımız aç kalacak ya okula gidemeyecek. Burada doktora gidemiyoruz ya özel hastaneye gidiyoruz ya da hastaneye gidemiyoruz”

Geçici koruma kimlikleri olduğunu söyleyen Güllü Türkiye’de yaşayan milyonlarca Suriyelinin yaşadıklarını özetler durumda. Birkaç yıldır Türkiye’de yaşayan göçmenler kayıtlı oldukları illerin dışında

ikamet edemiyor. İkametleri olan yerde iş olmayınca başka yere göçmek zorunda kalan göçmenlerin sağlık ve eğitim hakları ellerinden alınıyor. Onlara “ya açlıktan ölüne ya da eğitim ve sağlıktan faydalanamazsınız” deniyor adeta. Artık arafta yaşayamadıklarını dile getiren Güllü “Bize misafirsiniz diyorlar. Misafirlüğün sonu yok mu? Nereye kadar böyle yaşayacağız. Bize ya vatandaşlık versinler. Ya da bize bir kolaylık sağlasınlar. Böyle ne kadar yaşayabiliriz! Ne sağlıktan ne de eğitimden faydalanıyoruz. Artık Suriye’ye gitme imkânımız yok. Evlerimiz yıkıldı, eşyalarımız yok, iş yok. Nasıl gidelim O yüzden vatandaşlık istiyoruz. Çocuklar burada doğdu, büyüyorlar gitmek istemezler” diyor.

‘ÇOCUKLAR OKULA GİTSİN DİYE AİLEMİZ BÖLÜNECEK’

Delal üç çocuklu bir kadın. İki çocuğu okula gitmesi gerektiği halde geçici koruma kimliği İstanbul olmadığı için çocuklarını okula gönderemiyor. Delal, çocukları okula gidemediği fazlasıyla üzgün ve çaresiz

görünüyor: “Üç çocuğum var. Birinin 3. Sınıfı, birinin 1. sınıfa gitmesi gerekiyor. Antep’te kızım ilkokul 1’e gitti. İkinci sınıfa geçtiğinde korona çıktı. Okullar kapandı. Geçen kızım halası ile birlikte halasının kızını okula götürdüler. Sanmış ki kendi okula gidiyor. Önce kendi girmiş okul kapısından bir heyecanla. Sonra eve geldi ağlıyor. ‘Ne oldu’ diye sordum. ‘Tuğba okula gitti. Ben gidemiyorum. Ben de okula gitmek istiyorum’ dedi. Antep’te iş yok. İstanbul’da iş var. Eşim İstanbul’da çalışacak biz Antep’e gideceğiz. Çocuklar okula gitsin diye ailemiz bölünecek. Çocuklar hastalanıyor hastaneye götürmüyorum. Akrabalarımızın çocukların üzerinden ilaç yazdırıyoruz” diye konuştu.

Suriyeli çocukların geleceksizliği ve çocuk yaşta işçiliğe mahkûm edilmesine, eğitimden mahrum kalmasına karşı Güllü ve Delal gibi birçok aile oldukça öfkeli ve çaresiz hissediyor. Eğitimdeki sorunlar bu ülkenin tüm emekçilerinin ortak sorunları, bu yüzden ortak taleplerimiz etrafında “Suriyeli, mülteci” demeden birlikte çocuklarımızın geleceği için nitelikli ve ulaşılabilir bir eğitimi talep etmemiz gerekiyor.

Sadece eğitim değildi uzakta olan...

GEÇEN sene çocuğumu ana okuluna kayıt yaptırdım fakat okul görmeden birinci sınıf oldu. Şimdi okula nasıl ayak uyduracak, endişeliyim. Hadi öğlum kızım okula mı, yoksa otur şu bilgisayarın başına mı? Uzaktan eğitimde çocuklarımızın ne derecede yol kat ettiğine, evde kendimizin ne kadar zorlandığına şahit olduk koskoca bir eğitim öğretim yılı boyunca. Eve kapanıp kalan, kız kardeşinden başka arkadaşı olmayan, okul ortamı, öğretmen disiplini nedir yaşamayan, teneffüste arkadaşlarıyla koşup oynamayı tatmayan yavrum nasıl ayak uyduracaktı yüz yüze eğitime? Bunları düşünürken ne kadar üzgün olsak da çok daha önemlisi sağlıklarıydı. Evde üzerine titredığımız, ellerimizi yıkamadan sevediğimiz yavrularımız, okulda her yere dokunuyor. Temizlik malzemelerini veli alırsa okul temizleniyor, çoğunun tabii ki almaya gücü yok. Gerçi bir temizlik görevlisi olup olmadığını da bilmiyoruz. Temizlik ve hijyen olmadığı kanaatindeyim. Okulun içine girmek her ne kadar yasak olsa da kapı önleri ana baba günü.

PAYLAŞMAYI YANLIŞ BİR ŞEY OLARAK KAFASINA KOYDU

Kızım 1. öğlum 2. sınıfa gidiyor. Öğlum sabahçı, kızım

Fotoğraf: Evrensel

ise öğlenci. Öğlen öğlumu almaya gittiğimde tıklım tıklım insanların arasından çocuğumu adeta çekip alıyorum, o derece kalabalık. Hemen ardı sıra öğlenci öğrenciler içeri alınıyor. O çocuklar yüzlerce velinin temasına uğrayarak okula girip çıkıyor. Üstelik sabahçı grup çıktıktan sonra sınıfların havalandırılması gibi bir durum bile yok. Durum içler acısı. Üç günün sonunda burunları akar vaziyette karşılıyor çocuklarımız bizi. Bütün WhatsApp veli grupları çalkalanıyor burun akıntısı, ishal, kusma şikayeti ile. Tam çocuk okula uyum sağlayacak, öğretmenini tanıyacak, arkadaş edinip sosyalleşecek diyoruz, bu sefer de bu şekilde çocukları okula gönderemiyoruz. Hastalanıp okula gidemeyen çocuğum sürekli okulda yaşadıklarını dile getiriyor. Beslenmesinde götürdüğü eriği arkadaşıyla paylaşmak istediğinde öğretmeni engel olmuş. “Yıllarca paylaşmak çok güzeldir çocuğum” diye öğretmeye çalıştığım davranışı, çocuğum yanlış diye kafasına koymuş, hani paylaşmak çok güzeldi anne diyor! Neyi nasıl anlatacağım öyle şaşıyordum ki. Çocukların duyguları, psikolojileri allak bullak halde. Şaşırmıyorum aslında bu durumlara çünkü sadece eğitim değildi uzakta olan. Arkadaş ortamı, okul ortamı, öğretmen sevgisi, birlik, beraberlik, paylaşım, uyum hepsine uzak kaldı

yavrularımız. Tekrar uzaktan eğitime geçilsin desek en güzel yaşları gidecek, heba olup yine eve kapanıp, yine arkadaş bilmeyecekler, yine sınıf uyumunu, öğretmene saygıyı, okul kurallarını bilmeyecekler. Zaten uzaktan eğitim çok yetersiz kalıyor.

YA YAPTIĞIMIZ ONCA MASRAF!

Bir de yaptığımız onca masraf. Kayıt parası, kırtasiye malzemeleri, aidat parası, fotokopi parası, set set aldıkları kaynak kitaplar. Bir çocuk değil iki çocuk tabii ki hesabını yapacağız. İşçinin emeğinin kıymeti yok, parasının karşılığı yok, ne hallerle almışız, ne heyecanlarla hazırlanmış çocuğumuz okula. Almasak, imkânı yok devlet kitaplarından ders verilmiyor. Anne baba yüreği, çocuğum eksik kalmam diyerek ne hallerle koyuyoruz o kitapları çantalarına. Tek istediğimiz okullar açık kalsın fakat gerekli temizlik malzemeleri ve personeller temin edilsin, sınıf kapasiteleri düşürülüp, gerekli havalanma sağlansın, geç olsun da korona olmasın, gerekirse bir saat sonra alalım çocuklarımızı ama sınıflar havalandırılsın. En önemlisi de miting alanı gibi olan okul önlerinde kalabalık insan topluluğundan girip çıkmasın çocuğum okuldan.

'Doğu'nun kadınlarının kaderini değiştiren devrim

Hilal TOK

Rusya'da işçi ve köylü sınıflarının yeni bir toplum kurmak üzere iktidarı kendi ellerine almalarının üzerinden 104 yıl geçti. 1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle beraber, dünyanın altıda biri kadar bir kara parçası üzerinde 200'den fazla halkın yaşadığı Kafkaslardan, Orta ve Kuzey Asya'ya kadar uzanan coğrafyada işçi iktidarını var eden Sovyetler Birliği'nin bu bölgedeki kadınların yaşamını değiştiren deneyimlerini hatırlamanın tam zamanı. Doğu ülkelerinde dini baskı ve gericiğin etkisi altında yaşayan, mal gibi alınıp satılan, sosyal yaşamdan izole bir hayat sürmek zorunda bırakılan kadınların "kaderini" değiştirmek için sosyo-ekonomik, politik ve kültürel mücadeleler yürüterek kadınların yaşamında bugün hâlâ tüm izlerini taşıyan büyük değişimler ve iyileştirmeler sağladı.

Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan gibi Doğu ülkelerinde kadınlarının yaşam koşulları Çarlık Rusya'daki kadınların yaşamından daha beterd; toplumsal konumlarını belirleyen şeriat kanunları ve yörelere göre değişen geleneklerle kadınlar her türlü modern haktan ve özgürlükten yoksundu. Evlilik kadınların alınıp satıldığı bir ticarete benzerken, başlık parasıyla alınıp satılan kız çocukları çok erken yaşta evlendiriliyor, evlilik erkek istediğinde sonlanıyordu. Azeri atasözlerinden biri o zamanki durumu da özetliyor: "At hediye edilir ama kadın ancak satılır." Başlık parası ve remeyenler arasında kız kaçırma oldukça yaygındı ve kadının rızasının olup olmadığı önemli değildi. Erkek kadını evden kovduğunda kadın çocukları üzerinde hiçbir hak talep edemiyordu. Erkekler çokeşli olabilirken kadın herhangi bir sadakatsizlik suçlamasıyla karşı karşıya kaldığında dahi, ölüme mahkûm edilmekteydi. Şeriat kanunları böyleydi...

JENOTYELLERİN KADIN ÇALIŞMASI: TÜM ENGEBELERE RAĞMEN ISRAR!

Sovyet yönetimi Doğu Cumhuriyetlerinde kadınların hem ulusal hem sınıfsal hem de cinsiyetleri üzerindeki boyunduruktan kurtulmaları için özel çalışma organları kurdu. Devrimden sonra işçi ve köylü kadınlar arasında çalışma kollarına dönüştürülen Jenotyeller, Komünist Partinin bu alandaki en önemli aracı olmuştu.

Parti tarafından Jenotyel'e verilen görev; kadınlara yönelik yasal reform sürecinin denetlenmesi ve kadınların toplumun eşit birer üyesi haline getirilmesiydi. Öncelikli hedef; kadınların okuryazar hale gelmesi ve politik açıdan eğitilmesi oldu.

Неизвестный художник. Москва

L'auteur inconnu. Moscou

Зан ҳақиқатини таъқиб қилиш ва ҳақдорликни таъқиб қилиш. Тоҷикистон

Görseller: SSCB poster afişleri

1921'de Jenotyel görevlisi kadınlar, propaganda trenleri ve gemileri ile Azerbaycan, Türkistan, Başkurdistan, Kırım ve Kafkasya'ya gitti ve konserler, konuşmalar ve posterler vasıtasıyla halk arasında propaganda faaliyetinde bulunuldu. Ancak Jenotyellerin Doğu'da çalışma yürütmesi hiç kolay olmadı. Okuma yazma oranının düşüklüğü, dini ve milli farklılıklarla ön yargılar, gelenekler ve erkek-

lerin Jenotyellere ve Jenotyellerin çalışmasına katılan kadınlara şiddet göstermesi çalışmaları zorlaştıran etkenlerin bir kısmıydı.

Bu etkenleri gözeterek çalışma yürüten Jenotyeller erkeklerin olmadığı zamanlarda evleri ziyaret etti, cenaze veya hamam gibi kalabalık ortamlarda kadınlarla görüştü, camilerde toplantılar düzenledi ve Doğu bölgesinde erkeklerin düşmanca tavırlarından kurtulmak ve kimliklerini gizlemek için kimi zaman çarşaf giyerek çalışmalar yürüttü. En uzak bölgelere kadar ulaşabilmek için dağlık alanlarda kurulan çadırlarda kadın sağlığı ve haklar konusunda danışmanlık yaptı, gazete okuma etkinlikleri organize etti, kadınların katılımını artırmak için günlük kreş hizmeti verdi.

Kadınları toplumun eşit haklara sahip üyeleri olarak kültürel, siyasi ve ekonomik gelişmeye dahil etmenin ön koşulu onları köleleştirilen adet ve geleneklerden kurtuluşları için güçlendirilmeleri idi. Koca-din-ataerki üçgeninde gedikler açmak gerekiyordu.

1926 8 Mart'ında kadınlar günü kutlamalarında binlerce kadın çarşaf ve peçelerini çıkarıp yaktı. Bu; kararname, emirlerle değil, çarşaf ve peçeyi yasaklama yoluyla değil ideolojik bir mücadele ve aydınlatma kampanyaları ile yaşanan tarihi bir gündü. Çarşafsız ve peçesiz yaşamak isteyen kadınların karşısına din tüccarları ve mollalar çıktı. Bu çevreler karşı kampanyalar düzenliyor, miting ve gösterilerle sınırlı kalmayarak şiddete başvuruyordu. Öyle ki din görevlileri örtüsünü çıkaran kadınları kırbaça cezalandırıyordu. Bakü'deki bir kadın kulübünde çarşafını çıkaran kadınlara kaynar sularla saldırılarda bulunmuştu. Ancak tüm saldırılara karşın Jenotyeller ve Komünist Parti Doğu'nun kurtuluşu mücadelesinde geri durmayarak çalışmalarını ısrarla sürdürdü. Bu gibi saldırıların kadınların özgürleşmesi temelinde işlenmesi dolayısıyla bunun karşı devrimci suçlar kapsamına alınacağı ifade edildi.

Çalışmalar zaman geçtikçe meyve vermeye başlıyordu. Jenotyel teşkilatlarında Rusya'dan görevli gelen kadınlar yoktu sadece artık, yerli kadınlar da yönetimde, çalışmalarda aktif oluyordu. Değişiyordu bir yaşam tüm engibelere rağmen ısrar ve çabayla...

Gelecek ay:

Hayatı değiştiren özgün bir deneyim:
Azerbaycan'da jenotyeller...

Kaynaklar:

*Rusya'da 1917 Sosyalist Ekim Devrimi ve Kadınların Kurtuluşu Cilt.2 Tavuk Kuştur, Kadınlar İnsan Olgular, Belgeler, Çözümlemeler

*Sovyetler Birliği'nde Komünist Kadın Hareketi

*Ekmek ve Gül / Ekim'in Aynası'nda kadınlar dosyası

ÜNİVERSİTELİ KADINLAR ANLATIYOR: Öyle bir sorun yok, öyle binlerce sorun var!

PARASIZ
EĞİTİM
HERKES İÇİN
BARINMA
HAKKI

Fotoğraf: MA

Üniversiteler açılıyor. Pandemi süreci boyunca eşitsizliğin, gelecek kaygısının, baskının, geçinme derdinin, şiddetin binbir halini yaşayan üniversiteli kadınları yüz yüze eğitimin hemen öncesinde kira fiyatları ve yurt yetersizliği şoku karşıladı. Erdoğan'ın "Öyle bir sorun yok" dediği yurt ve barınma sorunu, ülkenin dört bir yanından gelen mektuplar, haberlerde ortaya çıktığı gibi apaçık bir gerçek ve hem ailelerin hem de gençlerin en büyük dertlerinden biri. Ev kiralari, beş-altı öğrenci yan yana gelse ödenemeyecek boyutlara çıktı, hadi kira ödendi elektrik, doğalgaz zamlarıyla bir ev kirasi miktarının daha öğrencinin cebinden çıkacağı bir tablo var. Tek masraf kira ve fatura da değil tabi ki, okula ulaşım ücreti, karnını biraz da olsa doyurabilmesi için market, yemek ücreti, okul ihtiyaçları için kırtasiye ücreti... Say say bitmiyor ama cepte para

yok! Okurken çalışmak artık bir zorunluluk haline dönüşüyor. Öğrencilere güvenli barınma sağlaması gereken KYK yurtlarının yedek listeleri on binlere ulaşıyor. Göstermelik kontenjan artırımları ise 3 kişilik odalara 4. yatağın konması ya da odaların koşullara döndürülmesi ile sağlanmaya çalışılıyor. Öğrencilere ya cemaat yurtlarının ya da okulu dondurup çalışmanın yolu işaret ediliyor. Pandemi önlemleri? Zaten göstermelik olan önlemlerden de vazgeçiliyor. Okulu donduranlar, cemaat yurduna yazılanlar, günde 6 saati yola harcayanlar ve nicesi... Türkiye'nin dört yanından üniversiteli kadınlar mecbur bırakıldıkları güvencesiz durumu, zorluklarını anlatıyor, hepimizin derdi ve ülkenin gelecek meselesi olan bu dertlerin çözümü için yürünecek yolu gösteriyorlar: Kampüste, yurtda, sokakta... Genç kadınların çözümü yan yana, bir arada durmakta!

Okulu dondurmayı düşünen kadın sayısı arttı

Mizgin TEYMUR
Eskişehir

YÜZ yüze eğitime geçilen dönemde geçim sıkıntısı çeken öğrencileri, barınma sorunu karşıladı. Hükümet dalga geçer gibi "Yalan söylüyorsunuz, yurtlarımız yeterli" açıklamalarında bulunsa da öğrencilerin yaşamları gerçekleri gösteriyor. Eskişehir Kadın Araştırma Topluluğunda yer alan dört arkadaşımız ile barınma sorunu üzerine yaptığımız sohbette ortaya çıkıyor ki her zaman öğrenci şehri olarak anılan Eskişehir artık öğrencilerin rahat barınabileceği ve eğitim hakkından yararlanabileceği bir şehir değil.

'BARINMA SORUNU EĞİTİME ARA VERMEYE SEBEP OLACAK BOYUTTA'

Selin, Osmangazi Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği 3. sınıf öğrencisi. "Ev kiralalarının artışı öğrencileri eğitime ara verecek kadar etkiler hale geldi. Artık temel haklarımızdan biri olan eğitime ulaşmak eskisinden daha zor. Öğrenciler olarak kalabalık yurt odalarında kalmaya bile razıyken artık kalmayı talep ettiğimiz özel yurtlarda dahi yer yok" diyor.

Selin, eğitime devam edebilmeleri için bir seçenek haline gelen tarikat yurtlarına dair, "Tarikat yurtlarında ise ibadete zorlanma ve özel hayata müda-

haleye maruz kalmak gibi kaygılar yüzünden bu yurtlara gitmek istemiyoruz" diye konuşuyor.

GEÇİCİ ALTERNATİFLER DEĞİL KALICI ÇÖZÜMLER

Anadolu Üniversitesi İşletme 2. sınıf öğrencisi Bilge ise Eskişehir'e geri döndüğünde barınabileceği bir yer bulamadığını şu sözlerle anlatıyor: "Üniversite tercihlerinde okumak istediğim bölüm ve puanımın yanında, Eskişehir'i tercih etmemin önemli bir nedeni ise buranın öğrenci şehri olmasıydı. İlk yılımda eve göre daha az maliyetli olduğunu düşündüğümden apart tercih etmiştim fakat pandemiden sonra şehre döndüğümde eve alternatif bir apart bulamadım. Çünkü apart fiyatları da bir eve yerleşmekle aynı maliyeteydi."

Okurken aynı zamanda çalışmak zorunda kaldığından bahseden Bilge, "Ben ilk yılımda aynı gelirle sosyal aktivitelere bile para ayırabilecek durumdayken şu an mutfak alışverişinde bile gıdaların daha kabul edilebilir alternatiflerini satın almak durumunda kalıyorum" diyor. Üretilmeye çalışılan alternatif çözümlerin de geçici olduğunu ve kalıcı olması için fahiş kira fiyatlarına müdahale edecek bir yasa çıkarılması ve yeni yurtlar inşa edilmesi gerektiğini söylüyor.

'BİZİMLE ALAY EDİYORLAR'

Eskişehir Teknik Üniversitesi İç Mi-

marlık 2. sınıf öğrencisi Başak'ın da Eskişehir tercih etmesinin en önemli sebebi "öğrenci şehri" olarak anılması fakat artık o kadar da öğrenci şehri olmadığını, bu pahalılıkla hiçbir şehrin olamayacağını söylüyor. Başak, çevresinde okulu dondurmayı düşünen çokça arkadaşı olduğundan bahsediyor.

"Okulların açılmasının maddi yükünü öğrenciler karşılamamalı. Biz parasız eğitim talep ederken en temel ihtiyaçlarımızdan biri olan barınma problemini bile çözemiyoruz. Devlet öğrencilerin sorununa çözüm üretmek zorundayken bizi görmezden geliyor. Hatta 'ev fiyatları o kadar da artmadı' diyerek bizimle resmen alay ediyor" diye konuşuyor. Okul ihtiyaçlarını gidermek için yazın ek işlerde çalışıp aldığı parayla aylık evinin kirasının yarısını bile zor karşıladığını ifade eden Başak, "Devletin geri ödemesiz bir şekilde tüm öğrencilere burs imkanı sağlamasını, apart, ev, yurt fiyatlarının bir öğrencinin ödeyebileceği miktarda olmasını istiyorum" diye taleplerini dile getiriyor.

'İMKANSIZLIKLAR TARİKAT YURTLARINA İTİYOR'

Rümeysa Osmangazi Üniversitesi İktisat 3. sınıf öğrencisi. Rümeysa, daha fazla yurt inşa edilmesi ve verilen burs ücretlerinin artırılması gerektiğini söylüyor: "650 TL ile geçinmek imkânsız hale geldi. Ev kiralari da düşürülmeli yoksa ben de çalışmak zorunda kalan

öğrencilerden biri olacağım. İmkansızlıklardan, tarikat yurtlarına yönelen o kadar insan varken bu yurtların bilim için açıldığını söylemek yanlış olur. Bu tarikatların bilimle bir ilgisi yok o yüzden bunların da kapatılması gerektiğini düşünüyorum."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Munzur Üniversitesi öğrencileri yoksulluk ve taciz kışkıracında

Dersim Yenigün Kadın Dayanışma Derneği

Çoğunlukla bölge illerinin tercih ettiği ve öğrencilerin neredeyse tamamının şehir dışından geldiği Munzur Üniversitesi öğrencileri, Dersim'e geldiklerinde hem barınma sorunu hem de üniversitenin olanaksızlıkları onları karşıladı.

Derslere giden öğrenciler okulun inşaat halinde olduğunu, dersler devam ederken hemen yanlarından gelen inşaat sesleriyle derse devam etmenin mümkün olmadığını, okulda tek bir tabela dahi olmadığını kendi bölümlerini 1-2 saat sonra bulabildiklerini, virüse rağmen okulda büyük su sıkıntısı yaşandığını, sabun bulamadıklarını anlatıyorlar...

ÖĞRENCİLER SOKAĞA TERK EDİLDİ

Önceki süreçte, henüz tam düzenlenmiş derse başlanmamış olduğundan yurtlara asil öğrencilerin tamamı gelmemiş, yedek öğrenciler "misafir" adıyla yurtlara kabul edilmişti. Bu misafirlik ise kalmak için daha fazla ücret ödenen ve yurdun yemek hizmetinden faydalanılamayan bir statü. Yine de "sokakta kalmaktan iyidir" diyerek bu şekilde kalsalar da derslerin tamamen başlamasıyla asil öğrenciler yurtlara yerleşmeye başladıkça birer birer barınaksız kaldılar. Yurt görevlilerinin sert tavırlarını anlatan öğrenciler, "Asil öğrenciler geldikçe, 'pılınızı pırtınızı toplayıp çıkın' dediler" diyorlar. Çaresiz kalan öğrencilerden birkaçı 1-2 geceliğine yurttan kaçmak durumunda kalmış. "Yatağını paylaşanlarla birlikte uyuduk ancak her-

kes yatağını paylaşmak istemiyor" diyorlar.

Tam anlamıyla yersiz yurtsuz kalan öğrenciler, Valiliğe yürüyerek dertlerini anlatmaya çalıştı ve bu sayede boş yatakları olan bir lise yurduna öğrencilerin bir kısmını yerleştirilebildi. Ancak orada ise başka sıkıntılar baş gösterdi. Neredeyse bir ev fiyatı kadar ücret ödenen yurttan, üniversite öğrencileri, lise öğrencilerinin en geç saat 19.00'da yurda dönmek gibi kurallarına göre yaşamak zorunda bırakıldı. Bir öğrenci "Neyse ki ablamın bir arkadaşı vardı, onun evine sığındım, yoksa ya sokakta yatacak ya da eve dönecektim" diyor. Bir oteli öğrencilere tesis ederek destek olmaları çalışan Belediyenin yardımı da çare olamıyor.

SOKAKTA TACİZ ZİNCİRİ

Bir kadın öğrenci anlatıyor: "Bu sene aslında ikinci senem fakat ilk sene online eğitim gördüğümüz için ne şehirde ne de okulda tanıdığım kimse yok. Yurttan misafir öğrenci olarak kalırken asil öğrencinin gelmesiyle yurttan çıkarıldık. Bir arkadaşımınla birlikte çaresizce gün boyu ev aradık, ev sahiplerinin büyük kısmı öğrenciyi ev vermek istemedi ancak esas sorun bu değildi. Bazıları açık açık 'Eve erkek getirir bunlar' dedi. Bize yapılan muameleyi söylemeye dilim varmıyor. Dahası, ortalama 2500-3500 TL ev kirası istediler. Öğrenciyiz biz, çoğumuzun ailesinin maddi olanağı sınırlı, bu fiyatları karşılamamızın koşulu yok. Bizim durumumuzda olanların bir kısmı pes edip eşyalarını toplayıp şehirlerine döndüler, okullarını dondurmaya zorunda kaldılar. Biz de aynı duruma düşme korkusuyla ailelerimize yaşadıklarımızdan hiç bahsetmedik bile. Bir günü böyle geçirdikten sonra gece yarısına ka-

dar arkadaşımınla çaresizce boş boş dolaştık sokaklarda. Önce bir araba takıldı peşimize, videomuzu çekti, bizi uzun süre takip etti ve sonra evine davet etti. Niyeti belliydi... Tam ondan kurtulduk derken başka iki araba çıktı karşımıza, o kadar sarhoşlardı ki arabalarını birbirlerine çarpıp eğleniyorlardı. Sonra yanımıza gelip 'Biz uzman çavuşuz, gelin bizde kaldın' dediler. Çok korktuk ama bir şekilde onlardan kaçabildik. En sonunda bir polis arabasına denk geldik. Durumu anlattık. Bizi arabaya aldıktan sonra yaşadıklarımızı anlatınca 'Siz de erkek olsaydınız böyle şeyler yapmaz mıydınız?' diyerek erkekleri haklı çıkardılar. O geceyi bir şekilde geçirdik. Ertesi gün yine aynı... Bu sefer bir otobüs durağına sığındık. Orada sabahlayalım derken bir kişi sağ olsun bizi alıp götürüp dükkanında yatırdı. Sandalyelerin üzerinde sabahladık."

Kadın öğrencilerin anlattıklarına göre, şehirdeki polis ve askerlerden açıkta kalan kadınlara çok sayıda teklif geliyormuş. Bu durumdan fazlasıyla rahatsızlar. Bir öğrenci ekliyor: "Sadece onlardan değil, sokakta geçirdiğimiz gece yerliler tarafından da taciz edildik. Dersim'de böyle şeyler yaşamayı beklemezdik."

ÖĞRENCİYİZ BİZ FAZLASI DA HAKKIMIZ!

Yurttan kalan öğrencilerden biri de yurdun şehir merkezi dışında ıssız bir yerde olduğunu, ulaşımın çok büyük problem olduğunu ve hava karardıktan sonra oraya gitmenin cesaret istediğini anlatıyor.

Birkaç günde, bir ömre yetecek kadar şey yaşayan öğrenciler bir taraftan ekonomi diğer taraftan erkeklikle baş etmeye çalışıyorlar. "Beklentimizi yüksek tuttuk herhalde" diyen bir öğrenciyi arkadaşları kızarak olması gerekeni ve aslında taleplerinin neler olduğunu dillendiriyor: "Ne yüksek beklentisi? Öğrenciyiz biz, sadece güvende olmak, sağlıklı bir yerde barınmak ve okulumuzu okumak istiyoruz! Fazlası da hakkımız!"

Tüm Türkiye'de baş gösteren barınma sorunu Dersim'de de farklı boyutlarıyla kadın öğrencilerin eğitim hakkını da hatta yaşam hakkını da riske atıyor. Öğrenci arkadaşımız haklı, ekonomik sorunlarla boğuşmadan, tercih yapmak zorunda kalmadan "güvende olmak, sağlıklı bir yerde barınmak ve okulumuzu okumak" hakkımız. Dersim Yenigün Kadın Dayanışma Derneği olarak tüm genç kadınları güvenceli barınma, parasız eğitim hakkı için yan yana gelmeye çağırıyoruz.

Günün 6 saati neden yoldayım?

MERHABA Ekmek ve Gül okurları. Ben Berivan, İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü 2. sınıf öğrencisiyim. Birçok öğrenci gibi ben de barınma sorunu yaşıyorum. Yurt başvurusunda bulundum, yedek 460'da kaldım. Evim Malatya'da ilçede ve gidiş geliş yapıyorum mecburen. Git gel yol sürem günlük toplam 6 saat, yol masrafım ise hemen hemen günlük 50 lira. Aldığım burs ise 650 TL. Yani aldığım burs, yol masrafımı bile karşılamıyor. Sabah 6.30'da araba var en erken, ona bindiğimde bazı günler derse yetişemiyorum bile. Bu yüzden okulumun uzayacağını bile bile ders sildirmeyi düşündüm. Malatya Merkez'de ev tutmayı düşündüm, kiralar ateş pahası, tutmam olanaksız. Hadi tuttum diyelim, fatura masrafının altından kalkamayacağımı biliyorum. Günlük 3 farklı araç değiştirmek zorunda kalıyorum, okula ulaşmam 3 saatimi alıyor. Saat 6.30'da ilk araç ile bulunduğum mahalleden merkeze geçiyorum, oradan en erken saat 7.00'deki araca biniyorum ve oradan merkeze geçiyorum. Daha önce de Belediye Başkanı ile konuşmuştum araçların erken saate alınması için ama o da mümkün olmadı. Alternatif olarak özel yurt fiyatlarına bakayım dedim, onlar da çok pahalı. Bu şartlarda okumam olanaksız, birçok mağdur öğrenci gibi okulu bırakmayı bile düşünüyorum. Bir an önce mağduriyetimizin giderilmesini istiyorum, biz öğrencileri görmezden geliyorlar, bizler çözüm olarak okulu bırakmak zorunda kalmamalıyız! Eğitim bizim en temel hakkımız ama elimizden alınıyor, bir an önce bu sorun çözülmeli!

**Berivan AYDEMİR
İnönü Üniversitesi/MALATYA**

Fotoğraf: MA

Fotoğraf: pch.vector/Freepik

Hükümetin barınma çözümü: Başınızın çaresine bakın!

Manolya GEZGİN
YTÜ

Uzun bir aradan sonra üniversiteler açılıyor. Üniversiteyi yeni kazanan ya da üniversitede sadece yarım dönem bulunmuş öğrencilerin gündeminde ise barınma problemi var. Yeni üniversiteli arkadaşlarımız arasında ise en çok kadınlar endişeli. Üniversiteyi yeni kazanmış arkadaşlarımızın oluşturduğu whatsapp grubunda en çok barınmaya dair sorular soruluyor.

Ağırlıklı İstanbul'da ama üniversitesine çok uzakta oturan kadın arkadaşlarımız tarafından gelen soruların başında hangi özel yurdu tercih etmeliyim, okula en yakın özel yurtlar hangileridir gibi sorular geliyordu. Bu kadınlar, ekonomik durumu görece iyi ve bir odaya bir ev kirasının çok üzerinde rakamları vererek yine de özel yurtda kalabilen arkadaşlarımızdı. Daha sağlıklı yurt koşullarında kalmak isteyen, KYK'nın çıkmaması durumunda kendini garantiye almak isteyen, İstanbul dışında gelecek olan arkadaşlarına "Neden o parayla eve çıkmıyorsun?" diye sorduğumda İstanbul'u yeterince tanımadıklarını, bu yüzden tehlikeli mahalleleri ayırt edemeyeceğini ya da henüz bir ev arkadaşıyla beraber eve çıkmak için yeterince tanıdığı olmadığını söylüyorlar.

İstanbul'da yaşayıp yeni bir eve çık-

cak kadar durumu olmayan kadın arkadaşlarımız ise el mahkum günde 4-5 saat yol çekmek durumunda kalacaklarını ifade ediyorlar. Toplu taşımada yaşanan tacizler ise yine üniversiteli genç kadınlar için bir korku sebebi. Kendilerince çözümleri ise günlük kıyafetlerini "ona göre" seçmek!

KYK yurtlarının açıklanması sadece yerleşebilen kadınlar için değil neredeyse tamamı için hayal kırıklığı oldu. KYK yurduna yerleşebilen kadınlar açısından en büyük problem elbette ki yol, Esenler'de okuyacak olmasına rağmen KYK yurduna yerleşen birçok kadın şehrin diğer ucundaki Esenyurt'taki KYK yurduna yerleştirilmiş durumda. Nasıl nakil alabilirim, naklim ne zaman gelir soruları bir sonraki günlerde sıkça sorulacak gibi.

SEVİNCİ KURSAĞINDA KALANLAR

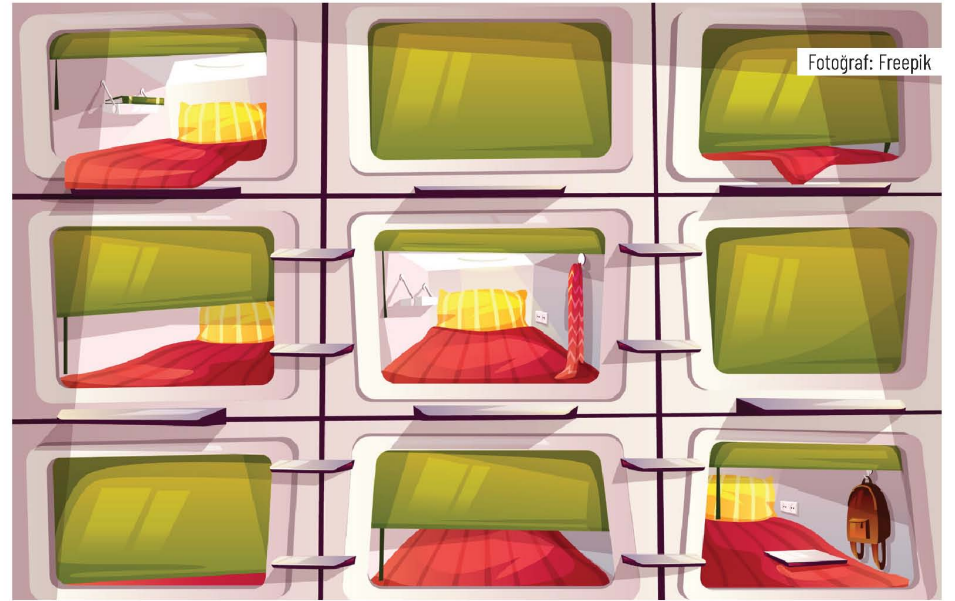
Çok yakın bir yurt olan Cevizlibağ KYK Atatürk Kız Öğrenci Yurdu'na yerleşen kadın arkadaşlarımız birkaç gün öncesinde "Kadir gecesinde doğduk galiba" diye sevinirken, Türkiye'de yaşamının bir cilvesi olarak, görece iyi koşulları olan yurtlarında her odaya bir yatak daha eklendiğini öğrendiler. 3 kişiye göre dizayn edilen bu odalar, pandemi koşulları devam etmesine rağmen Bakanlıktan gelen talimatla 4 kişiye çıkarıldı, pandemi dönemi öncesi 3 bin 500 kişiye aynı binada yemek hizmeti veren bu yurt pandemi

döneminde 5 bin küsur kişiye yemek hizmeti verecek.

KYK veya İBB yurduna yerleşemeyen kadınlar açısından durum vahim. Bu kadınların KYK yedek sıralamasının 10 binlere kadar çıktığını görüyoruz. Bu kadınların bir kısmı özel yurt bakımına devam ediyor ama okula yakın özel yurtlarda kontenjan çok sınırlı kalmış, bir kısmı ise zaten özel yurda çıkacak ya da kira ödeyebilecek maddi duruma sahip değil. Seçenekler oldukça daraldığı için bu arkadaşlarımızdan birkaç tanesi ailesinin de ısrarıyla cemaat yurduna yazılmış oldu.

Üniversiteye yeni başlayacak olan ka-

dın arkadaşlarımız, kendi okulunun yurdu sadece 138 kişiye barınma imkanı sağladığından ve okula yakın yeni yurt yapılmadığından dolayı belirsizliklerle yalnız bırakılıyorlar. Bir kısmı KYK yurdunun çıkmasını beklemeye devam ediyor. Ancak bu sırada kafasını en azından bir yerlere sokabilmek için özel yurtlarda bir odaya 2800 lira vermeyi kabul ediyor. Birkaçı cemaat yurtlarına yazılıyor. Başınızın çaresine bakın sistemi kadın öğrencileri sağlıksız, güvensiz koşulların kucağına bırakıyor.

Fotoğraf: Freepik

'Deprem hasarlı evin kirası için günde 9 saat çalışıyorum'

Su ŞAHİN
Ege Üniversitesi

BEN, Beslenme ve Diyetetik Bölümünde üçüncü sınıftayım. KYK yurdu çıkmadı, beş altı kişilik odalarda kalmak istemediğim ve az kişilik odaların ücretini karşılayamadığım için de özel yurtlara gidemedim. Bu nedenle iki kişiyle birlikte eve çıkmak zorunda kaldım. Ancak kiralar da çok yüksek. Yurt sonuçları açıklanmadan evlerin neredeyse tamamı kiralandı. Geriye eski, toplu taşımaya uzak, kötü yerlerde ya da çok pahalı evler kaldı.

İzmir'deki kira artışının en çok yansıdığı yerlerden birisi Bornova oldu. Öğrenci nüfusunun yoğun olması ev sahipleri ve emlakçıların denetlenmemesi, burada keyfi artışlarla öğrencileri yüksek kiralara zorunlu bırakıyor. 25-30 yıllık binaların, hiç tadilatla sokulmamış, ısıtması bile olmayan dairelerini 2 bin 500 liradan aşağıya tutmak mümkün olmuyor. Biz de 30 Ekim 2020'de meydana gelen İzmir depreminde oldukça hasar gören Bayraklı'da bir ev bulabildik.

DEPREM RİSKLİ BİNALARA MECBUR KALDIK

Parasızlık, olası bir depremde en çok etkilen-

cek bölgede yaşamın verdiği korkunun önüne geçiyor. Deprem riskini göze alarak çıktığımız bu evde bile ailemin bana gönderebildiği para, sadece barınma ihtiyacımı karşılayabiliyor. Okul harcamalarımı, kişisel harcamalarımı karşılayabilmek için çalışmam gerekiyor. Geçtiğimiz haftalarda birkaç gün stadyum temizliği içinde çalıştım, günde 9 saatlik ağır çalışmamın karşılığında aldığım düşük ücretin yanında bir de benimle birlikte çalışan bir adamın tacizine maruz kaldım.

Şu an çalışmıyorum ve okulum başlamadığı halde ekonomik sıkıntı çekiyorum, okulla birlikte harcamalarım da artacağından mutlaka iş bulmalıyım. Ama bulacağım iş yine ekonomik sıkıntılarımı tümüyle çözemeyecek, belki yine tacize uğrayacağım ve kesinlikle emeğimin karşılığını alamayacağım bir iş olacak.

Ev arkadaşım Rukiye de KYK yurtlarında yedeklere girdiği ve sıranın kendisine gelmesi belirsiz hatta imkânsız olduğu için birlikte ev tutmaya karar verdik. Rukiye, sürekli barınma ve ekonomik problemleri düşünmekten uyku problemleri çektiğini söylemişti bir gün. Hepimiz çok etkilendik ve hala da etkileniyoruz. Sadece ekonomik olarak değil psikolojik olarak da etkileniyoruz.

BİR TOPLULUĞUMUZ VAR!

Üniversiteli gençler olarak hayatta kalmak için harcayacağımız en düşük miktarı bile karşılayamazken kadın olmanın getirdiği zorluklarla da başa çıkmak zorunda kalıyoruz. Bu sorunları çözmek için dayanışma göstermezsek bir sonuca varamayız. Çözümün ise tek yolunun birlikte mücadele etmekten geçtiğinin altını tekrar çizmekte fayda var. Kendi yaşadığım sorunların tüm gençliğin ve genç kadınların sorunları olduğunun farkındalığıyla söylüyorum bunları.

Biz Ege Üniversitesi'nde okuyan kadın öğrenciler olarak mücadelenin araç ve olanaklarına sahibiz. Çözumsuz değiliz. Pandemi döneminde çalışmalarını sekteye uğrasa da Ege Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu var bizi bir araya getiren. Dayanışma ve mücadeleyi güçlendiren. Kişisel olarak söyleyebilirim ki bu yaşadıklarımızdan sonra toplulukta daha aktif bir rol üstlenmeyi ve daha çok kadını bir araya getirmeyi hedefleyerek döneme başlayacağım. Aynı zamanda bölümümden ve fakültemden tüm arkadaşlarımı bu mücadelenin bir parçası haline getirmenin çabasına vereceğim. Buradan Ege Üniversitesi'nde okuyan ya da üniversiteye yeni başlayacak olan tüm kadın arkadaşlarımıza sesleniyorum: Gelin birlikte mücadele edelim!

İZMİR'DE KİRA FİYATLARI

- ✓ Son bir yılda İzmir'de konut kiralari yüzde 30,89 arttı.
- ✓ Ocak 2021'de İzmir'de ortalama kira fiyatı bin 803 lira iken Ağustos 2021'de 2 bin 510 liraya çıktı.

Fotoğraf: Eda Aktaş/ Ekmekeç ve Gül

Payımıza korku ve şiddet değil eşit ve özgür üniversiteler düşecek!

Merhaba üniversiteli! Zorlu ve stresli online eğitimin olduğu pandemi sürecinin ardından nihayet üniversitelerde yan yana geliyoruz. Kadına yönelik şiddetin, yoksulluğun, baskının birçok başka sorunla beraber ettiği ve sırtımıza kaygı olarak yüklendiği bugünlerde dayanışmanın hafifletici gücünü deneyimlemen, kız kardeş elini omzunda hissetmen için Türkiye'nin dört bir yerinden üniversitelerden kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmaları toplulukları seni çağırıyor!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Büşra Aymergen

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ODTÜ Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Topluluğu

Toplumdaki cinsiyet kalıplarını yıkmayı hedefleyen, her bireyin özgürce kimliğini yaşayabilmesi için çalışan ve bu süreçte kim olursa olsun ihtiyacı olan herkesi bu konuda destekleyen bir topluluğuz.

Tüm kampüste maruz kaldığımız ayrımcılığı tartışmak ve dayanışmayı büyütmeyi amaçlıyoruz. Okulumuzda bulunan Cinsel Tacizi Önleme birimini öğrencilere anlatıyoruz ve burayı daha fazla nasıl geliştirebileceğimize dair tartışmalar yürütüyoruz.

Tüm toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılığa uğrayan bireyleri bu mücadelede birlik olmaya, kimseyi yalnız bırakmamaya, adil ve güvenli bir dünya için elini taşın altına koymaya çağırıyoruz! ODTÜ'de de eşit ve özgür bir kampüs yaratmak için okul yönetiminin önümüze çıkarttığı engelleri de dahil olmak üzere tüm engellere karşı bulduğumuz her alanda bir araya gelmeye devam edeceğiz. Bizler birlik olduğunca mücadelemiz büyüyecek, mücadeleye devam ettikçe cesaretleneceğiz!

[odtutoplumsalcinsiyet](#)

[metugend](#)

Hacettepe Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu (HÜKÇAT)

HÜKÇAT, cinsler arasındaki eşitsizlik, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlere dayalı sorunların çözümüne ilişkin öneriler geliştirmeyi, üniversitelerden başlayarak bunların çözümüne ilişkin faaliyet alanları yaratmayı hedefliyor. Üniversitede, toplumsal cinsiyet farkındalığı yaratmak asıl hedeflerimiz arasında. Buraları yaptığımız paneler, söyleşiler, film gösterimleri ile kurduğumuz okuma gruplarıyla beslemeye çalışıyoruz. Bir de tiyatro ekibimiz var, her sene bir oyun çalıyor sene sonunda sergiliyorlar. Derdimizi ne kadar farklı şekilde ifade edebilirsek iyi diye düşünüyoruz. 8 Martlara, 25 Kasımlara birlikte katlıyoruz, kadın davalarına müdahil olmaya çalışıyoruz, genel olarak Ankara Kadın Platformu'yla birlikte hareket ediyoruz.

İstanbul Sözleşmesi'nden çıktığı memleket-te, her gün bir kız kardeşimizin ölümüne uyardığımız, kampüslerde ise atanmış rektörlerle söz hakkımız elimizden alınmaya çalışıldığı, Cinsel Taciz Önleme Birimlerinin işlevsizleştirildiği, okulda yaşanan taciz olaylarının rektör, güvenlik, okul personeli iş birliğinde üzerinin kapatılmaya çalışıldığı günlerde genç kadınlar olarak öfkemiz daha da büyüyor. Fakat bizim elimiz de boş değil. Bir araya gelerek bu gidişata dur diyebileceğimizi düşünüyoruz. Topluluk olarak da buna bir alan açmaya çalışıyoruz. Üniversitemizdeki herkesi de yaşadığımız sorunların çözümüne ilişkin kafa yürütmek, harekete geçmek için HÜKÇAT'ta bir araya gelmeye çağırıyoruz.

[hukcat](#)

Çukurova Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu

OKULLARIN yüz yüze açılacağı yeni dönemde üniversitede uzun zamandır kurulmasını talep ettiğimiz taciz önleme birimi için daha etkili bir çalışma yürütmeyi planlıyoruz. Acil taleplerimiz arasında olan bu birimin kurulmasını, kampüste ve birçok yerde yaşanabilecek tacizlerin önüne geçebilmek için, bizlerin daha güvende hissedebilmesi ve arkamızda bir birimin olması için çok önemsiyoruz. Üniversite yaşamımıza dair yurt sorunundan pandemi önlemlerine pek çok talep için de yan yana gelmeyi sürdüreceğiz.

Yeni dönemde topluluğumuzun artık kulüpleşmesi gerektiğini düşünüyoruz ve bu yönde adımlar atmaya başlayacağız. Online süreçte yaptığımız etkinliklere üstüne bir şeyler katarak ve yeni etkinlikler planlayarak devam edeceğiz. Okuma etkinlikleri ile birlikte kadın mücadelesinin, İstanbul Sözleşmesinin, 6284 sayılı Yasa'nın önemini ve daha birçok şeyi konuşup tartışabileceğiz. Biz, yaşadığımız sorunlara karşı gerçek anlamda yan yana olup dayanışmayı güçlendireceğimiz için çok mutluyuz, umutluyuz. Seni de bekliyoruz!

[cukadintopluluğu](#)

[cukurova_n](#)

Mail: cukcat01@gmail.com

Eskişehir Kadın Araştırmaları Grubu

PANDEMİ süreci herkes için zorlu geçerken biz de kadın öğrenciler olarak Eskişehir'de Kadın Araştırmaları Grubu'nu kurduk. Bu grup, üniversiteli birçok kadın arkadaşımızı bir araya getirdi. Yaşadığımız sorunları tartıştığımız, birlikte çözüm ürettiğimiz, okumalar yaptığımız bu grup birlikte dayanışma ve mücadele gücü verdi bizlere. Kadınların atmaya hayatındaki haklarından, üniversite içerisinde kadın öğrencilerin karşılaştığı sorunlardan, eşitliğinin ne demek olduğuna ve nasıl hayata geçirileceğine dair de birçok konu hakkında tartıştığımız bu toplulukta bir araya gelip üniversite içinde de mücadele etmeye, birbirimizin sesi olmaya tüm üniversite öğrencisi kadınları çağırıyoruz!

İletişim: 0 (535) 572 38 17

[iaukadinarastirmalari](#)

[iaukatt](#)

İstanbul Aydın Üniversitesi Kadın Araştırmaları Kulübü

BU sene daha güvenli bir kampüs ortamı için ilk adımımız kurulmasına vesile olduk. Tacizi Önleme Birimimizin bir an önce faaliyete geçmesi olacak. Daha güvenli bir kampüste eğitim görmeyi yanı sıra, kendi hayatlarımızı etkileyen tüm sorunları, atölyeler, söyleşiler, tartışma günlerinden yan yana gelerek konuşmak, kafa kafa vermek bizim için çok önemli olacak.

Bir süredir yayınladığımız "Hayatın Sesi" dergisinin yeni sayılarını çıkarmak için sabırsızlanırken, İAÜ'de Kadınlar TV kampüsümüzdeki kadınların gündemleriyle bizi buluşturacağı için çok heyecanlıyız.

Sinema ve film günlerinde farklı filmleri beraber izleyip tartışacağımız, perde izlemenin yanı sıra tiyatro sahnelerinde bulacağımız günler de kültürel olarak beraber beslenmemizin en güzel yollarından biri olacak. Hukuki olarak kadın davalarının takibi ve davalara beraber gitme planını bizi o süreçlerin bir parçası haline getirecek ve her gün kaybettüğümüz ve şiddet gören kadınların davalarının akıbeti bizim için belirsiz kalmayacak.

Sorunlarımızın çözümünü yalnız aramanın ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Birbirimize umut olmak, daha iyi bir hayat mümkün demek için kampüsümüzdeki tüm kadınları bizimle birlikte mücadele etmeye davet ediyoruz.

[iaukadinarastirmalari](#)

[iaukatt](#)

Kocaeli Üniversitesi Ekmek ve Gül Kadın Çalışmaları Topluluğu

TOPLULUĞUMUZ, pandemi döneminde evde kalmamın yarattığı bunalım, ev işlerinin yükü, online derslerin niteliksizliği gibi birçok derdimizi konuşabilmek için kuruldu. Online olarak

Farklı bölümlerden kadın arkadaşlarımızın eğitimlerinde ve ileriki meslek hayatlarında tartışabileceğimiz atölyeler düzenlemek, geçmişten günümüze kadın mücadelesine yönelik okumalar yapmak, kadın hareketine yönelik tartışmalar yürütmek istiyoruz. Bütün bunların yanında okulumuzdaki Cinsel Tacizi Önleme Biriminin işlevli hale gelmesi, öğrencilerin birimde yer alabilmesi, öğrenciler ve akademisyenler tarafından tanınır hale gelmesini sağlamak hedef ve isteklerimiz arasında.

Özgür, eşitlikçi, güvenli bir üniversite ve kampüs ortamı için bütün sıra arkadaşlarımızı mücadelemizi büyütme çağırıyoruz!

İletişim: 0 (541) 910 05 06

[ekmekvegulkou](#)

[taskislakadintopluluğu](#)

İTÜ Taşkılla Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Eşitlik Kulübü

İTÜ'de yeni dönem herkes için yurt ve ev bulamama gibi barınma kaygıları, Erasmus hibelerinin kesilmesi gibi sıkıntılar ile başladı. Arnoğu Kız Öğrenci Yurdu'nun erkek yurduna çevrilmesi, Celal Şengör'ün tacizini anlatmasından sonra kampüs ortamının güvenliği ve İTÜ yönetiminin kadın öğrencilere yönelik tutumu kadınlar arasında geçen öfke ve kaygı içeren diyaloglarda kendini gösteriyor.

Farklı bölümlerden kadın arkadaşlarımızın eğitimlerinde ve ileriki meslek hayatlarında tartışabileceğimiz atölyeler düzenlemek, geçmişten günümüze kadın mücadelesine yönelik okumalar yapmak, kadın hareketine yönelik tartışmalar yürütmek istiyoruz. Bütün bunların yanında okulumuzdaki Cinsel Tacizi Önleme Biriminin işlevli hale gelmesi, öğrencilerin birimde yer alabilmesi, öğrenciler ve akademisyenler tarafından tanınır hale gelmesini sağlamak hedef ve isteklerimiz arasında.

Özgür, eşitlikçi, güvenli bir üniversite ve kampüs ortamı için bütün sıra arkadaşlarımızı mücadelemizi büyütme çağırıyoruz!

[taskislakadintopluluğu](#)

[taskislakadintopluluğu](#)

YTÜ Kadın Çalışmaları Topluluğu

YTÜ KAÇAT üniversitemiz içerisindeki kadınlar olarak kendimizi daha güvende hissedebileceğimiz alanları yaratmak, güvenli bir kampüs oluşturmak için her fakülteden kadının bir araya gelebileceği ve bu güvenli ortamı yaratabilmesinin olanaklarını birlikte aradığı, tartıştığı ve harekete geçtiği bir alan.

Örneğin üniversitemiz içerisinde yaşanan cinsel saldırı olayından sonra topluluğumuz kadınlarla birlikte tüm öğrenci kulüplerini sürece dahil ederek üniversitemiz içerisinde bir Cinsel Tacizi Önleme Birimi kurmak, güvenli bir kampüsü yaratma koşullarımızın ilk adımıydı. Fakat sadece kurulması yeterli olmuyor. Bu birimin etkin bir biçimde işleyebilmesinin koşulu bizim bu birimde var olmamız ile mümkün olacak. Bu ve bunun gibi birçok koşulu birlikte yaratmak, kampüsümüzdeki kadınlarla dayanışmak ve bu koşulları birlikte yaratmak için kurulan YTÜ KAÇAT'a tüm Yıldızlı kadınları bekliyoruz. Çünkü biliyoruz bizleri güvensizliğe ve şiddet kaskasına itenler karşısında ancak bir arada ve dayanışmamızla güçlü olabiliriz!

[ytukacat](#)

[ytukacat](#)

İstanbul Üniversitesi SBF'li Kadınlar

İSTANBUL Üniversitesi'nde SBF'li kadınlar olarak yaklaşık 1 buçuk sene önce, İstanbul Sözleşmesi'ne saldırıların olduğu bir zamanda neler yapabiliriz, neler yapmalıyız tartışmaları etrafında bir araya geldik. Herkesin çevresindeki kadın arkadaşları dahil etmeye çalıştığımız dayanışma ruhunu yaşadık. Pandemi döneminde bu birliktelikler bize ilaç gibi geldi.

Yeni döneme başlarken kulüpleşmek için yeniden adım atacağız. Kadınlar olarak bir araya geldiğimizde taleplerimizi gür sesle dile getirdiğimizde önümüze engellerin kalkacağı bilinci ile ilerleyeceğiz. Bütün üniversiteli kadınları da aramızda görmek isteriz. Bizler yan yana geldikçe güçlüyüz!

[sbflilkadınlar](#)

[sbflilkadınlar](#)

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kadınlar

BİZ İÜHF'li Kadınlar olarak "Güvenli Kampüs, Şiddetsiz Yaşam, Birlikte Mücadele" şiarıyla Hukuk Fakültesi'nde yola çıkan bir topluluğuz. Bu kapsamda çeşitli söyleşiler, okumalar ve dava takipleri gerçekleştirerek arkadaşlarımızla bir araya geldik. Pandemi sürecinde SBF'li Kadınlar'dan haberdar olduk. Üniversite genelini kapsayan Kadın Kulübünü güçlendirmek için birlikte hareket edeceğiz.

Kadınların hayatın her alanında bir araya gelmesi artık can alıcı bir noktadayken, üniversite içinde de bir araya gelip; bizlere dayanışma zemini oluşturan bu topluluk senin de katılman ile daha da büyüyecek!

[iuhflilkadınlar](#)

[iuhflilkadınlar](#)

Uludağ Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu

GÖRÜKLE, Uludağ Üniversitesi'nin de içinde bulunduğu bir öğrenci yerleşkesi. Barlar ve kafelerle dolu olan bu yerleşkede çalışanları büyük bir çoğunluğu da kadın öğrenciler. Kadın öğrenciler geçimlerini sağlamak için saati 9-10 liraya, ciddi boyutlarda emek sömürsü, taciz ve şiddet maruz kalarak çalışıyorlar. Görükle yerleşkesinde çalışmak kadar barınmak ve yaşamak da kadın öğrenciler için kaygı dolu. Kadın öğrenciler emekçiler tarafından dolandırıldığını, tacize uğradığını birbirlerine anlatıyor ve çoğu emekçi zor durumda kalmadığı sürece tercih edilmiyor.

Kampüsün içi de dışarı kadar güvensiz. Dileyenin kampüse girip çıkabilirdi, öğrencilerin üniversiteden Görükle'ye gidebilmek için sıklıkla kullandığı orman yolunun yıllardır ısrarla aydınlatılmadığı, hatta ve hatta kampüs içindeki birçok yolun hala karanlık olduğu bir üniversite...

Topluluğumuzun varlığı üniversitedeki kadın ve LGBTİ'lerin yaşadığı yalnızlık hissini bir nebze de olsa azaltmayı hedefliyor. Gerçekleştirdiğimiz etkinliklere ise öğrencilerin cinsel kimliklerini düşünmeden ve sınır hissetmeden hareket edebilecekleri bir alan sağlıyor. Topluluk olarak kadınlara ve LGBTİ'lere yönelik her türlü şiddetin ve tacizin karşısında eşit, özgür bir dünyayı savunuyor ve mücadelesini veriyoruz.

[ulukacat](#)

[ulukacat](#)

Dünyanın ilk romanını yazan kadın:

Murasaki Shikibu

Filiz GÜR

Sevgili hazırım, Neredeyse bilgisayardaki sıkıştırma programlarından biriyle sıkıştırılmış koca bir yılı eylül ayının içinde açıp, genişleyen yoğunluğun altında kalmış gibi bir yorgunluk içindeyim. Yine de düşündüğümü bile duyamadığım bu doğan ve batıveren gün döngüsü içinde fark ettim ki on dakika otobüs beklesem canım sıkılıveriyor. Bir şey okumadan, yazmadan, dinlemeden, anlatmadan geçen her dakika sanki ziyan oluyor.

Böyle anlardan birinde telefonun not defterine yazdığım hatırlatmalara bakarken yazıp unuttuğum bir isimle karşılaştım. Sadece adını yazsam yeter, bakınca "Nasılsa hatırlarım" diye yazdığım ve işte okuyunca bana asla bir şey ifade etmeyen bu ismi atmosfere kaç CO2 saldıgımı çok da hesaplamayan bir umarsızlıkla arama motoruna yazıverdim. Böyle internet üzerindeki dört beş aramanın çay suyu kaynatacak bir karbon salınımına neden olduğunu da bu yıl öğrendim.

"Murasaki Shikibu" yazınca 0.65 saniyede tam 8 milyon 2 yüz 10 bin sonuç listeleniyor.

Bin küsur yılda bin küsur sayfalk bir roman yazarak dünyanın ilk kadın yazarı olmuş Murasaki. Kadın yazar ifadesi de sorunlu bir ifade ama hâlâ altını çizmeye ihtiyaç olduğumu düşünüyorum. Yoksa Murasaki Shikibu miladi bin yılda yani 11. yüzyılda roman yazarak dünyanın ilk roman yazarı da oluyor, kadın olsa da olmasa da. Bizse lise müfredatında 16. yüzyılda Decameron'un, hadi onu roman kabul etmediyseniz de Cervantes'in yazdığı Don Kişot'un yazılı literatürde ilk roman olduğunu öğreniyoruz.

SUYA DEĞİL, İNSANLIĞIN ORTAK HAFIZASINA YAZMAK!

Bulduğum sekiz milyon küsur sonucun tek bir tanesini hatırlayamıyor olmama eseflenerek güvendiğim bir siteden hakkında hiçbir şey hatırlamadığım bu kadın yazarı tanımaya çalışıyorum. Japon sarayında nedime olarak görevli olan yazarımız, bir günlük formatında tuttuğu gözlemlerini kurgu romana dönüştürmüş ve saraydaki bir şehzadenin evliliğini merkeze alan hikâyeyi Japon İmparatorluğu'nun o günkü atmosferinde resmederek hem tarihe hem de 11. yüzyıl Japon toplumuna ışık tutmuş.

Fotoğraf: Ashley Van Haefen/Flickr (CC BY 2.0)

Beni Murasaki'nin kaleminde yaratılan bir kadın karakterin taa bin yıl önceki iç konuşmaları çok etkiledi. Çünkü o iç konuşmalar, benimkilerin çok benzeri olmakla neredeyse aramızdaki bin yılı sıfırlıyor:

"Tüm duygularımı kalbime saklıyorum. Sarayda insanların arasına karışıp söylemek istediğim çok şey birikti ama söyleyeceklerimi nasılsa anlamayacak insanlara bir şeyler anlatmaya çalışmak nafi. Başkalarını yargılayarak, sadece kendini dü-

şünen insanların önünde bir şeyler söylemek sadece sorun yaratır. Anlayışlı birilerini bulmak çok zor. Diğerleri her şeyi sadece kendilerine göre yargılayıp, diğerlerini yok sayıyorlar."

Belki de Murasaki bu yüzden konuşmayı binlerce sayfa yazıyor, belki ben de tam da bu yüzden yazıyorum. Kendi hafızam gerçek bir karanlığa gömüldüğünde bile insanlığın ortak hafızasında arandığında bulunabilecek trilyonlarca sonuçtan sadece biri olabilmek için...

Hazal KARA

MARYAM Madjidi göç konulu iki kitabıyla beraber hem çocukların hem de yetişkinlerin karşısına çıkmayı başarıyor. Benim Adım Maryam, Ginko Çocuk Yayınlarından çıkan bir hikaye kitabı. Marx ve Oyuncak Bebek ise Benim Adım Maryam'ın genişletilmiş hali. Otobiyografik bir roman olan Marx ve Oyuncak Bebek aynı zamanda Madjidi'nin ilk romanı olması nedeniyle 2017 yılında Goncourt İlk Roman Ödülü'nün de sahibi oluyor.

Benim Adım Maryam ile birlikte küçük Maryam'ın İran'dan Fransa'ya uzanan göç hikayesine tanıklık ederken Marx ve Oyuncak Bebek ile beraber hikayenin yolu Maryam'ın ana rahmine düşüşünden yetişkinliğine kadar uzuyor. Bu uzantıyı Madjidi okuruna üç doğum şeklinde sunuyor.

Madjidi'nin Tahran'daki doğumu İran'ın en çalkantılı dönemlerinden olan İslam Devrimi sonrasında denk geliyor. Anne ve babasının komünist olması nedeniyle zorlu altı yıl geçirdikten sonra Fransa'ya göç etmek zorunda kalıyorlar.

Köksüz Maryam

Maryam, anne ve babasının fikirlerine çocuklarından daha çok bağlı olduğunu düşünüyor ve ara ara bu duruma çocuksu sitemler ederken anne ve babasıyla değil de onlara köşesinden karşı çıkan anneanesiyle hemfikir olduğunu okurdan gizleme ihtiyacı duymuyor.

ÜLKEMDE OLMANI KABUL EDERİM AMA!..

Küçük Maryam'ın hikayesinin ana hatları göçle beraber oluşmaya başlıyor. Maryam'ın okulda dışlanmasından tutun da Fransızca konuşmayı reddetmesinin ardından Francayı kabullenip Farsça konuşmayı reddetmesine, yıllar sonra İran'a dönüp köklerini bulmaya çalışmasına kadar olan her

süreçte hem yazar hem de okur göç yolculuğunun ilk başladığı noktaya dönüyor. Bu yüzden Madjidi'nin hem romanı hem de hikaye kitabı bizlere zorunlu bir göçün çocuklarda açacağı yaraların ne kadar kalıcı olduğunu anlatıyor. Yazarın "Ben bir ağaç değilim, köklerim yok benim." diyerek sitem eden sözleri de bunu özetler nitelikte. Köklerinin yok oluşunun sebebini ise bizlere "Gelenle-kabul eden arasında son derece hızlı bir anlaşma yapılıyor; benim gibi olmaya çabalamam koşuluyla ülkemde olmanı kabul ediyorum.

Nereden geldiğini unut, burada bunun bir önemi yok artık" diyerek anlatıyor. Maryam İran'dan Fransa'ya uzanan göçlerinin özgür olmak adına olduğunu da

okura sık sık hatırlatıyor.

On yedi yıl sonra İran'a döndüğünde orada kalmak ve Fransa'ya dönmek konusunda ısrarcı oluyor ancak annesi onu ikna etmek için en gerçekçi cümlelerini Maryam'ın suratına çarpmak zorunda kalıyor: Başörtüsü mü takacaksın? Şeriat kanunlarıyla mı yaşamak istiyorsun? Bir vajinan olduğu için bir pislik olarak mı kabul edilmek istiyorsun? Senin vatanın bu işte.

Hem annesinin sözleri hem de Maryam'ın ağzından ara ara günlük tadında dinlediklerimiz özellikle 1979 yılından sonra İran'ın kadınlar için yaşanması ne kadar da güç bir yer olduğunu anlatıyor.

Kitabı okuyup bitirdiğimizde içimizde burukluk bırakan yalnızca Maryam'ın hikayesi olmuyor. Çünkü tanıklığımız yalnızca bir romanla sınırlı kalmıyor. Her dünyanın başka bir köşesindeki bir mültecinin hikayesine bütün gerçekliğiyle tanıklık etmeye devam ediyoruz. Maryam ürkütücü sakallara sahip olan bir adamın geç işareti yapmasıyla yaşamının başlangıç noktasına yeniden dönerken Afgan bir bebek daha göç yolculuğuna çıkamadan izdihamda ezilerek ölebiliyor.

Demir yumuşamadı, Ayşe uslanmadı :)

Fatma KOÇ
Adana

Viagraalı çikolataları yediğinden beri Ayşe'yle her konuştuğumuzda sıkı sıkı tembihliyorum "Kızım gittiğin yerde bir şey yiyip içme" diye. O da her seferinde "Bacım kimse yemek vermiyor zaten, eskiden temizliğe giden kadına yemek söylerlerdi, şimdi 'Aç mısın?' diye soran yok. Bir gün temizlik yaparken açlıktan bayılabiliyim. Ben de eskiden gittiğim evlerde camları silerdim ama şimdi 'Cam silmem' diyorum. Aç aç çalışıyorum cam silerken başım dönse düşsem ölürüm, çocuklarım var benim, daha çok küçükler, bana bir şey olsa ne yaparlar? Bu cam meselesinden çok iş kaybettim, o yüzden hafta içi çocuk bakıyorum, hafta sonu temizliğe gidiyorum. Bir şekilde geçinmeye çalışıyoruz, ama ne kadar çok çalışsaksak çalışalım ancak karnımız doyuyor. Keyfimize para harcayamıyoruz. O yüzden üstün-

de yabancı yazılar yazan çikolataları görünce 3 tane yedim, ne olmuş yani?" diyor, gülmekten uzun bir süre sohbetে devam edemiyoruz.

Dergi götürdüm Ayşe'ye, "Kızzzz sen artık ünlü oldun, maceran dergide yayınlandı" diyorum. "Çok güzel yazmışsın da inşallah temizliğe gittiğim evin kadını bunu okumaz" diyor. Derginin sayfalarını karıştırırken yüzünde hınzır, bir şey diyeceği belli bir ifadeyle. "Noldu kız?" diyorum gelecek bombadan habersiz. "Aslında hikâyenin ikinci kısmı da var ama utandım sana anlatmadım" diyor. Ayşeeeeeeee elimden kurtulamazsın, mutlaka anlattırırım onu sana.

Ayşe beni fazla bekletmeden anlatmaya başlıyor. (Vallahi ben de yazıyorum sizinle paylaşmak için ama bir yandan da korkuyorum bana anlattığı gibi yazsam, dergiyi plastik poşet içinde dağıtmak zorunda kalırız maazallah diye. Amaaann neyse ne!)

Viagraalı çikolataları mideye indirdiği Osman abisinin evine temizliğe gitmeye devam ediyor Ayşe. Malum, adam evden şutlanmıştı, viag-

ralı çikolata krizinden sonra eve daha dönemedi. Ayşe anlatıyor: "Artık evde o çikolatalardan yok, hep kapsül hap var ama ben onların ne olduğunu biliyorum" diyor muzipçe, "Kızzzz sakın onlardan almaya kalkma" diyorum, "Yok beee, almam. İçinden bir iki tane alsam anlaşılır, kapsüller sayılı, salak mıyım ben" diyor. (Ayşecim salak değilsin tabii ama çok safsin, ben yapacaklarından korkuyorum artık ahahahaaaa.)

"Geçen hafta temizliğe gittim, ortalıkta hiçbir şey yoktu. Adam benim yüzümden her şeyi kaldırmış ama baktım bir tane minik cam şişe var yatak odasında, üstünde V'li bir şeyler yazıyor, bir de X var. Aha dedim bu da o kremlerden, açtım baktım ki, dümbük ne kadar sık kullanıyorsa bitmiş krem, dibinde kalmış sadece. Durur muyum, çok merak ettim hele bunu kullanınca ne oluyor diye, içinden azıcık aldım. (Allaaahhh geliyor bomba, Ayşe yapma diyorum sana yapmaaaaaaa, sonumuz hayrolsun.) Gerisi çok kötü boş ver" diyor. Haayırırırırır hikayeyi burada bırakamazsın Ayşe, bomba değil atom bombası geliyor anlıyorum. "Anlat kız valla aramızda kalacak" diyorum, "Heeeee he hemen git dergiye yaz" diyor. Kısa bir nazlanmadan sonra devamı geliyor, sonra da "Aman yaz kız ne olacak" diyor.

BÜYÜTEYİM DERKEN...

"İşte kremi aldım, gerisi malum, ama o krem benim düşündüğüm gibi büyütücü krem değilmiş, Ahmet'in şeyi yandı. Adam evin içinde dönüp durdu saatlerce, yediğim papara da cabası. Yine evin hanımını aramak zorunda kaldım, bu neydi diye. Dedim kızma ama böyle bir şey oldu, kadın yine bana çok kızdı, 'Ayşe ben sana her b..u elleme demiyor muyum? Resim çek yolla bana hemen' dedi. Resim yolladım, Ahmet'in çenesinden öyle bıkmışım, kadının bağırması fazla zoruma gitmiyor. Kadın hemen bana döndü, 'Ayşeeeeee o basur kremi, ben aldım o kremi Osman'a, sen ne diye içinden alıp kullanıyorsun' deyip kapattı telefonu."

Ahahahaha, hayır bunu duymak istemezdim! Ayşe'nin kocası Ahmet'i tanıyorum ben ya, şimdi adamı her gördüğümde aklıma gelecek bu sahne. Bu Ayşe beni öldürecek, "Kız Ayşe azıcık rahat dursana" diyorum. "Aman ne bileyim be, üstünde V'li bir şeyler XX felan olunca büyütücü sandım ama basur kremi çıktı. Büyüteyim derken elimdekinden de oluyordum. Şimdi evin hanımı bana yasak koydu hiçbir şeyi ellemeyeceksin diye, ama ne yapayım ben de merak ediyorum. Galiba artık beni temizliğe çağırılmayacaklar."

*Gelecek ay devam edecek,
"Ayşe ile ciddi konuşmalar..."*

Kadın işçiler sözleşmenin neresinde?

Gebze'den bir grup metal işçisi

Bir grup metal işçisi kadını. Metal iş kolunda 150 binden fazla metal işçisini kapsayan MESS grup sözleşmesi süreci başladı. Bazı işyerlerinde ise münferit sözleşmeler imzalanacak. Peki, sözleşmede kadın işçilerin talepleri yer alıyor mu?

İktidarından, muhalefetine, sendikalarına varınca kadar işçi ve emekçi kadınların talepleri, görünürlükleri 8 Mart gününe hapsedilir.* Metal iş kolunda da en iyi ihtimalle kadın işçiler yılda bir kez anılır, talepleri açıklanır, ellerine verilen pankartla açıklama yaptırıldıktan sonra örneğin sözleşme sürecinde unutulur gider. Hatta öyle duruma gelinmiştir ki, çok

Sadece 8 Mart'larda hatırlanan kadın işçilerin geri kalan 364 gün sorunları neler? Metal işçisi kadınlar sözleşme sürecinde ne talep ediyor, bu sözleşmelerin neresindeler? Metal işçisi kadınlar yazdı.

haklı bir talep olan "8 Mart'ın ücretli izin kabul edilmesi", kadınların 364 gün arkaya itilmesinin örtüsü gibi kullanılmaktadır. Oysa 365 gün çalışan kadın işçilerin sorunları neler gelin birlikte göz atalım.

Sendikaların ve araştırmacıların açıklamasında da görüleceği üzere kadın işçilerin neredeyse yüzde 90'ı, işyerinden sonra evde çocuk ve yaşlı bakımı yapmaya devam ediyor. (Kadın işçilerde sıkça görülen baş ağrısının nedeni bu olmasın?) Bordrolara ise göstermelik olarak konulan çocuk yardımı bazı fabrikalarda brüt 20 TL'yi buluyor. Yanlış yazılmadı evet 20 TL, hem de brüt!

Evrensel Gazetesi köşe yazarı Devrim Avcı'nın da, "Kreş yükümlülüğü, kadın işçi sayısına göre belirleniyor"*** yazısında belirttiği gibi, "100-150 kadın çalışanı olan işyerlerinde, emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine en çok 250 metre uzaklıkta bir emzirme odasının kurulması zorunludur." Yine aynı yazıda denilmektedir ki, "Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150'den çok kadın çalışanı olan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir yurdun kurulması zorunludur."***

SÖZLEŞMELERDE KREŞ HAKKI TARTIŞILIYOR MU?

Şimdi metal işçisi kadınlara soruyoruz, hatta tüm işçi kadınlara soruyoruz, kreş zorunluluğunu yerine getiren bir işyeri duydunuz mu? Ülke genelinde parmakları geçmeyecek kadardır. Yapılan ve yapılacak olan sözleşmelerde kreş hakkı veya emzirme odası için gerekli koşullar tartışılıyor mu?

Kadın işçiler için güvenceli, düzenli bir iş hayatından söz edilebilir mi? Yine kendi fabrikalarımız

Fotoğraf: DHA

başta olmak üzere birçok işyerinde kadın işçilerin işten atılma oranları daha yüksek oldu. Kadın işçilerin çalışma yaşamında, "evin gelirine ek ücret olarak" görülmesi de pandemi süresince çok dile getirildi ve birçok kadın işçi erkek işçilere, esas gelire (!) feda edildi. Şimdi metal işçisi kadınlara soruyoruz: Kadın işçilerin güvenceli bir çalışma hayatı sözleşmelerde güvence altına alınıyor mu?

Evde, sokakta, işyerlerinde yaşamın her alanında kadına yönelik fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet ve tacizin sonlandırılması için önlemler alınması gerektiği yine herkes tarafından dillendirilebilir. Ancak kadın işçilerin bu talebi de sözleşmeler de yer almaz. Yer olsa da lafta kalmaktadır. Bölgemizde yaşayan çoğu kadın işçinin, daha iş başvuru sırasında telefon numarasını verdiği andan itibaren tacize maruz kaldığı düşünülürse, bu konu sözleşmelerde güvence altına alınmalıdır.

Regl iznini ne siz sorun ne biz söyleyelim. Metal işçisi kadınlar hala kulaktan kulağa "regl" diyebiliyor. Ücretsiz ped verilmesi başta olmak üzere "regl" izni sözleşme taleplerinin yanından bile geçmiyor.

KADIN İŞÇİLER NE YAPMALI?

Metal işçisi kadınlar olarak eşit işe eşit ücret talebimiz, kreş hakkı, doğum izinlerinin artırılması, regl izni, güvenceli iş, şiddete ve tacize karşı gerekli tedbirlerin alınması gibi birçok talebimiz var. Ancak bu talep-

lerimizi ne patronlar bize altın tepside sunar ne de erkeklerin egemen olduğu sendikalar. Kadın işçilerin sözleşme süresince rol alamadığı, temsilcilikler ve sendikalarda yeteri kadar öne çıkamadığı böylesi dönemlerde metal işçisi kadınlar birliğini kurmakta elbette zorlanacaktır, ancak başka da çözüm yok. Gündelik yaşamımızda dertlerimiz paylaşmak için bulduğumuz bir sahili, eğlenmek için gittiğimiz bir kafe buluşmasını, dinlenmeye çektiğimiz bir anı; kadın işçilerin sorunlarının çözülmesinin de tartışıldığı, ne yapacağının ele aldığı buluşmalara çevirmek bile bugünkü mevcut durum içerisinde iyi bir başlangıç olacaktır.

Elbette biz metal işçisi kadınlar olarak, bu sorunların bir anda çözülemeyeceğini biliyoruz. Kadın işçiler kendi arasında, bir talep bile olsa, örneğin, "ücretsiz ped talep ediyoruz ve bu sözleşmede alınmalı" demediği sürece 8 Mart'lara sıkıştırılmaya çalışılacak, önü açılmayacaktır. Önünün açılması kendi birliğini kuracak adımlar atmasından, dayanışmasını güçlendirmesinden geçiyor. Bir soru daha: Neyi bekliyoruz?

*Burada kastedilen 8 Mart'ın kadınların istedikleri gibi andığı veya kutladığı söylemek değildir. Hapsedilen 8 Mart emekçi kadınlar günü dahi erkek egemenliğinin gardiyanlığında geçmektedir!

**<https://www.evrensel.net/yazi/79042/kres-yukumlulugu-kadin-iscisi-sayisina-gore-belirleniyor>

***Elbette çocuk bakımı, ev işleri vb sadece kadın işçilerin sorunu değil, erkek işçiler de aynı derecede çocuk bakımından sorumludur.

Fotoğraf: DHA

XIAOMİ SALCOMP İŞÇİSİ AYSEL:

Bu mücadele bana özgüvenimi hatırlattı

Defne DUMAN
Esenyurt-İstanbul

Xiaomi Salcomp fabrikası geçtiğimiz günlerde sendikalaşma süreci ve eylemleriyle gündeme geldi. Ağırlıklı olarak kadın işçilerin çalıştığı fabrikada Türk Metal Sendikasına üye olan işçiler başta teker teker, ardından yaptıkları eylemler ve sendikalaşma faaliyetleri gerekçe gösterilerek topluca işten atılmışlardı. Bugün gelinen noktada ise kadınların sendikalaşma sürecinde gösterdiği mücadele ve direnç işten atılan tüm arkadaşlarının işe geri alınmasını ve fabrikanın artık sendikalı bir işyeri olmasını sağladı. Salcomp Xiaomi işçisi Aysel* hem sendikalaşma sürecine dair deneyimlerini hem de bu süreçte öğrendiklerini anlatıyor.

‘ÇALIŞTIĞIMDA HAYATIN BİR YERİNDE VAR OLDUĞUMU HİSSEDİYORUM’

Aysel, 6 yıl boyunca çalışma hayatından uzak kalmış. Çokça kez ekonomik sorunlarla boğuşmuş. Xiaomi’ye çok hevesle başvurmuş çünkü yaptığı iş hem merakının olduğu bir alan hem de lisede okuduğu bölümle ilgili. İşe başlama hikayesini ise şöyle anlatıyor: “Bir gün hastaneye gidecektim. Babam 50 lira para verdi bana. E bunun yol parası var, hastanede harcanacak kısmı var. 400-500 lira vermiş gibi eve döndüğümde paranın üstünü sordu bana, çok zoruma gitti. O an benim için bir dönüm noktası oldu. Çalışmam, para kazanmam lazım dedim. İlk önce iğne oyası yaparak başladım. 25 lira kazanıyordum ama hele bana sor nasıl güzel geliyordu o para. Sonuçta çalışmışım, emek vermişim. O 25 lira ile nasıl hayaller kuruyordum. Para kazandığım zaman hayatın bir yerinde var olduğumu hissediyordum. Sonra akrabalarım, kuzenlerim filan hep maaşla çalışıyorlardı, kendi paralarını kazanıyorlardı. Dedim ben de maaşla çalışacağım bir işe gireyim. Birçok fabrikada çalıştım, en son Xiaomi’ye başvurduğum. Burası için de başta alırlar mı acaba diye endişelenmişim, hatta görüşmeye gittiğimde kılığımın kıyafetinden dolayı acaba beni eller mi, köylü gibi mi görürler, iş almazlık ederler mi diye içime bir kurt düşmüştü. Ama sonra başladık işe.”

‘SENDİKAYI DUYUNCA AKLIMA HEP KAOS GELİRDİ’

Aysel fabrika işçiliğine 24 yaşında başlamış, lisede de elektrik elektronik okumuş ama okulu da bırakmak zorunda kalmış. Çalıştığı fabrikalarda hep kendi alanına dair işler yapmış. Ama iş sendikaya, hak aramaya, mücadele etmeye gelince hep geri durmuş: “Sendikayı geçmişte hep televizyonlarda filan duyardım. E tabii haberlere de hep işçiler eylem yapıyor, ortalığı karıştırıyor gibi gösterdikleri için işveren haklıymış gibi geliyordu. Sendikayı duyunca aklıma ilk gelen şey kaos oluyordu. Xiaomi’nin koşulları iyiydi başta. 3 vardiya, 8 saat ve ilerleyen zamanda yükseltileceği söylenen asgari ücret. İlk günlerde böyle sürüyordu ama sonra bir baktık çay molamızı kaldırdılar. 4-5 saat kesintisiz çalış-

Fotoğraflar: Evrensel

‘En önemlisi de ne biliyor musun? Ben hayatımda ilk kez hakkımı aramak için bir şey yaptım. Bahçeye çıktığımda o arkadaşları gördüğümde, hele de bir kadın olarak nasıl güçlü hissettim bilemezsin.’

Fotoğraflar: Aysel*

HANİ BİR SAVAŞ OLUR DA ARKANDA BİR ORDU OLUR YA...

AYSEL sendikayı da direnişi de eylemi de Xiaomi’de öğrendiğini, ailesinde sendikalı hiç kimsenin olmadığını söylüyor ve direnişlerini anlatıyor: “Arkadaş ‘Üye oluyoruz hadi’ dedi, başta bir korktum. Eşimle de konuştum. O da araştırdı baktı, ‘İyi bir şey’ dedi. Zaten çoğunluk dışarıdaydı ve benim de bir şey yapmam gerekiyordu. İş bırakmaya karar verdik. Hepimiz toplandık, biz kapıdan çıkarken binanın içindeki arkadaşlar alkışlamaya başladılar ve bu çok gurur vericiydi. En önemlisi de ne biliyor musun? Ben hayatımda ilk kez hakkımı aramak için bir şey yaptım. Bahçeye çıktığımda o arkadaşları gördüğümde, hele de bir kadın olarak nasıl güçlü hissettim bilemezsin. Aslında sendika farkında olmadan bize öz güvenimizi hatırlattı. Dışarı çıktığımızda durum tam şöyleydi, hani bir savaş olur da sen de çıkarsın yola. Arkana bir dönüp bakarsın koca bir ordu var. İşte bizim de o gün arkadaşlarımızın ordusu yanımızdaydı, hepimiz bir aradaydık. O gün hepimiz bir arada olduğumuz için bugün artık sendikalı işçileriz.”

şıyorduk ve inan akşam olmuyordu bir türlü. Sonra vardiyalar 3’ten 2’ye düştü, hem de çok alakasız çalışma saatleriyle. E maaşlara geldi sıra, asgari ücret bile alamadık. Dedim yandık yani. Bu böyle giderse hem beni çok zorlar hem de bu şekilde devam edecek bu iş artık diye düşünmeye başladım.”

‘KÜL GİBİ DÜŞÜN, BİRDEN ALEVLENİVERDİ’

Sendikalaşma sürecine dair neler yaşadığını ve nasıl ilerlediğini sorduğumuzda şöyle söylüyor Aysel: “Böyle çalışma olunca tabii içeride sendika konuşulmaya başlanmış. Benim de kulağıma geldi. Bir arkadaş gelip ‘Sendikaya üye olalım mı?’ diye sordu. Benim de gü-

vendiğim bir arkadaşım vardı, ona gittim danıştım. Bekle dedi, bekledim. Sendika meselesi yayılmaya başlayınca tek tek insanları işten çıkarmaya başladılar. Böyle olunca da ‘sendika’ lafının yerini koca bir sessizlik almaya başladı. Ama sonra gördük ki öyle değilmiş, bir kül gibi düşün bu işi, birden alevlendi tekrar. Bir arkadaşın işten atılması son damla oldu. İşçiler iş bırakarak bahçeye çıktılar. Zaten sonra baktık dışarıda halaylar çekiliyor, eylem yapıyor insanlar. O süreçte korktuğum için geride durdum. Borcum harcım var diye, işten atılırm diye çıkmak istemedim. Ama sonra hem bir adaletsizlik olduğunu düşündüğüm hem de bir şey yapmam gerektiğini düşündüğüm için çıktım dışarı.

*İsim değiştirilmiştir.

AÇIN KULAKLARINIZI TARİFİNİ VERİYORUZ!

Pandemi ile birlikte yemeklerimiz de bozulmaya başladı. Öncesinde tatlı günlerimiz, ayda bir mangal ve açık büfe günü oluyordu. Sıcak makarna çıkıyordu. Pandemi sonrasında ise önce tatlı günlerini kaldırdılar. Ardından çorbalar değişime uğradı, hazır çorbaya döndü. Öyle öyle bozuldu zaten.

Tarifini soruyoruz!

Tavuğun içinden vida çıktı. Nejla abladan böcek, başka birinden toplu iğne çıktı. Çoğu kişi yemek almıyor zaten, kahvaltılık alıyor. Kahvaltı dediğimiz de 2 çeri domates, bir küçük salatalık, tereyağı, reçel ha bir de kek, meyve suyu. Öyle aklımıza kahvaltı sofraları gelmesin yani. Pandemide başışıklığımızı yüksek tutalım diyorlar, bu kahvaltı ile nasıl gerekli besinleri alıp çalışacağız? Ya iki çeşit yemek çıksın. Temiz olsun, karnımız doysun. Ve bizim olsun.

Bugün mesela pilav vardı, üzerine bir kaşık bezelye koyup yedim de öyle geçtim işimin başına. Yoksa aç karnına çalışıyoruz. Sürekli de baş ağrısı çekiyoruz. Bazen de ekmek arası salata. Evet evet doğru duydu- nuz. En tok ve mideyi bozmayan menüm de bu benim.

Ben sadece yukarı çıkınca bacaklarıma üzüliyorum. Giriş kattan 5. kata çıkıyor- sun, sonra eller boş geri iniyorsun. Kalıyor 5 dakika, bir hava alıp içeri giriyorsun. Mo- la bu!

Evden yanımıza bir şey de alamıyoruz. Koyacak yerimiz yok. Üretimden gir, so- yunma odasına git de oradan al da ohoo! Elinde poşet görmesinler zaten, tutanak sebebi. Yasak!

Eh bir de fabrikamız yemekhanesinden efsane tarifler verelim!

Soğuk meze tarifi: Dünkü yemekten pi- rinç mi arttı. Hiç üzülmeyin. Çözüm bura- da. Hemen bir süzgeç yardımı ile pi- rinçleri süzünüz. İçerisine bir tu- tam maydanoz ve soğanı küçük küçük doğradıktan sonra bir kap içerisinde karıştırıyo- ruz. Ve servis tabakla- rına yağlayıp balla- yarak ekliyoruz. Ve işte oldu. Bir sonraki günün me- nüsüne so- ğuk meze eklendi.

Ne bulursan koy (Floren- tin) çorbası: Ispanak, yeşil mercimek, buğday, nohut, patates, pırasa, brokoli...

Domates çorbası: Ne bulursan koy çorbasından kalan nohutları ilave ederek servis ediyoruz.

Temel Reis'in kol kası: Parçaladığımız tavukları ortadan açıyoruz. İçerisine ispa- nağı koyuyoruz. Sonra deri ile sarıyorsun Ondan sonra üzerine de mercimek çorba- sına benzer bir sos. Ye de kas yap!

Ejder meyvesi: Eskiden bir gün tatlı bir gün meyve günü yaparlardı. Pandemiden sonra beslenmemizi düşündükleri için tatlı günlerini kaldırıp meyve günü yaptılar. Ama bir sorun hele meyveler nasıl? Tat yok, tuz yok, su yok. Sonra her gün elma. Ye babam ye!

Patates var yersen: Kız vallahi bizde pa- tates hiç eksik olmaz. Ama çiğdir. Geçen patatesli tavuk yemeği vardı. En azından patates yerim tutar beni dedim. Çatalı batır- dım, bir daha bana gelmedi, orada kaldı...

Seviyor sevmiyor makarna: Makarna ya haşlanıyor o haliyle geliyor tabağımıza ya da sonbaharda susuz kalan çiçek gibi kuru ve sert bir şekilde.

Pirinç pilavı: Şehriyeli ve şehriyesiz ol- mak üzere ikiye ayrılır. Önce şehriyesizi yapılır ki ertesi gün şehriye eklenerek şeh- riyeli pirinç pilavı yapılabilir.

Erik dalı pilavı: Erik dalı oynayanlar Ankara pilavı da der. En yanığından şehri- ye taneleri ile harmanlanarak olur.

Ekşi maya çorba: Masada limon, baha- rat, yağ buldun mu? Hemen çorbanın içine ekleyip, homojen bir karışım elde etme umuduyla karıştır.

*HT Solar işçisi kadınlar
Tuzla/İSTANBUL*

Fotoğraf: Freepik

Xiaomi direnişinden ne öğrendim?

MERHABA Ekmek ve Gül okurları,

Ben Esenyurt'ta Xiaomi Salcomp fabrikasında çalışan bir kadın işçi- yim. Size fabrikamızın sendikalaşma sürecinden bahsetmek istiyorum. Biz yaklaşık 6 aydır Xiaomi fabrikasında çalışıyoruz. Ağırlıklı olarak kadınlar çalışıyor işyerinde. Ben 11-12 yaşlarında çalışmaya başladım. Ama daha önce hiç fabrikada çalışmamıştım ve aslında düzenli maaş alabildiğim, maaş günümün, iş saatimin belli olduğu bir yerde çalışmak istiyordum. Salcomp'a başvurduğum. İlk başta iyi gösterilen çalışma ko- şullarımız birdenbire değişmeye başladı. Çalışma saatlerimiz uzadı, ma- aşlarımız hep eksik yattı, hep bir sorun vardı aslında. Bir türlü düzelt- mek üzere adım atılmadı.

Bir süre sonra fabrikanın içinde sendika lafı çalkalanmaya başladı. Ben daha öncesinde sendika nedir, ne işe yarar, kimin yararına değil hiç bilmiyordum. Sonra sendika lafları artmaya başlayınca arkadaşlarımızı işten çıkarmaya başladılar. Bir, iki, üç derken teker teker insanları ek- meğinden ettiler. Sonra arkadaşlarımız bize gelip, "Sendika üyesi olun" dedi. Olsam mı olmasam mı tereddütte kaldım çünkü ben 2 yıl boyun- ca işsiz kaldım ve pandemi sürecinde iş bulamama korkusu yaşıyo- rum.

HA ARKADAŞLARIMIZ HA BİZ

Sonra bir gün işe geldiğimde bir baktım işçiler bahçede, çalışmıyor- lar. "Arkadaşlarımız işten atıldığı için çalışmıyoruz" diyorlar. Ne yapa- cağız diye düşündük yanımızdaki arkadaşlarla, sonra kararımızı verdik ve biz de arkadaşlarımızın yanına bahçeye gittik. İçeriden dışarıya çıkar- ken o alkışların, o coşkunun, birbirimize sahip çıkmanın verdiği gurur tarif edilemez. Elim ayağıma dolandı resmen. Sonra aynı akşam yine başladılar arkadaşlarımızı birer birer işten çıkarmaya. Korktuk, 10 da- kikada bir e-Devlete girip işten atıldık mı diye baka baka sabahı ettik. Ama ha biz atılmıyız ha arkadaşlarımızdan biri. Artık fark etmiyordum.

Bu sürecin bana kazandırdığı şeyler oldu, hem biz sendikalı olduk, artık sendikalı bir iş yerinde çalışıyoruz hepimiz. Hem de sendika ne- dir, ne işe yarar, kimin yararına, onu gördük. Bu süreçte bir şeyi başa- rdığımı hissediyorum. Bu sahneyi gördükten sonra artık önüme çıkacak engelleri daha kolay geçeceğimi düşünüyorum. Hani ayrı ayrı bantları- mızda çalışırken bazen insan kimi arkadaşıyla anlaşamıyor, kimiyle bo- zuşuyor, kiminden hazzetmiyor ya ama birlik olduğumuzda tam tersi. Bir arada mücadele ederken birbirimizin açlığını tokluğunu sorduğu- muz, yan yana durduğumuz, emeğimize sahip çıktığımızı gördük. İşve- renin karşısına geçince nasıl dik durduğumuzu görmüş olduk. Bir arada olduğunda neleri kazanabildiğimizi öğrendik hep beraber.

*Xiaomi Salcomp işçisi bir kadın
Esenyurt/İSTANBUL*

Sendikal faaliyet nedeniyle açığa alındım, yine mücadeleyle işime döndüm!

Arzu SERT
DEÜ SES İş Yeri Temsilcisi

İşe girdiği hafta sendikaya üye olan, işe başladıktan 3 hafta sonra, pandemide alınmayan önlemler yüzünden kaybettikleri meslektaşlarını andıkları için Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) İş Yeri Temsilcisi Günseli Uğur ile birlikte 8 Mart 2020'de açığa alınarak, işyerinden uzaklaştırılan DEÜ SES İş Yeri Temsilcisi Arzu Sert, yaşadıklarını ve kazanımla sonuçlanan mücadelelerini yazdı.

Kovid-19 ile emek sömürsü katmerlenirken kadınlara yönelik özel sömürü biçimleri hız kesmeden devam etti. Pandemi kadınlara daha yoğun olarak esnek, güvencesiz, insani olmayan koşullarda çalışmayı dayattı. Diğer yandan ekonomik kriz derinleşirken kadınların ev içinde emek süreci yoğunlaştı. Pandemi artan işçi kıyımının başında kadınlar geldi ve gelmeye devam ediyor.

Tam da böyleli koşullarda insani ol-

mayan çalışma şartlarının dayatıldığı özel hastaneden istifa ettim ve üniversite hastanesine hemşire olarak atandım. Özel hastanede çalışan sağlık emekçilerine mobbing, taciz gibi durumlarda istifa etmekten başka bir çare bırakılmadığını gördüm. Emek alanında örgütlü bir duruşun gerekliliğine inanarak atandığım hafta sendikal mücadelenin içerisine girdim. Henüz mesleğimün üçüncü haftasında, bulunduğum birime alışmadan, arkadaşlarımla, meslektaşlarımla tanışmadan açığa alındım.

8 MART'TA ATILDIK, 8 MART'LA GÜÇ KAZANDIK

Yaklaşık bir yıldır hastane içerisindeki sendikal çalışmalara yönelik saldırılar vardı. Bu saldırıların hukuksuzluğu, yapılan uygulamaların yıldırma, sindirme politikasından bağımsız olmadığını açık gösteriyor. Ancak meslektaşımın hayatını kaybeden sağlık emekçilerini saygı duruşuyla andığım gerekçesiyle darbe yapmaya teşebbüs etmekle suçlandık. Açığa alındığımız haberi 8 Mart gibi manidar bir günde verildi. Bu haberle

ve hukuksuzlukla başa çıkmak elbette kolay değildi. Fakat o akşam gerçekleşen 8 Mart yürüyüşünde sloganlara karışan kahkahalarımız, isyanımız, haykırışımız gücüne güç kattı.

Onların bizi 8 Mart gibi önemli bir günde cezalandırma girişimini alaşağı ettiğimizi hissettim. Bu cezalandırma onlara yetersiz gelmiş olacak ki ilerleyen günlerde maaş ödemem durduruldu. Sosyal güvenlik haklarım durdurularak iş çıkışım verildi. Beni adeta yoklukla sınaama girişimleri altı ay boyunca devam etti. Yaptığımız sendikal faaliyetin meşruluğu ve haklılığı ile bizimle dayanışan binlerce kişi, kurum oldu. Ve mücadeleyi kazandık. İşimize geri döndük.

Sendikalara ve sendikal örgütlülüğe yönelen saldırılar yoğunlaşıyor. Emekçilerin yan yana gelmesi, hak talep etmesi bir küçük azınlığın çıkarları uğruna engelleniyor. Binlerce işçi sadece sendikalı olduğu için işten çıkarılıyor. Biz emekçiler ise tüm bu politikalar karşısında, bütün iş kollarında mobbinge, sömürüye, şiddete, hukuksuzluklara karşı mücadele devam ediyoruz ve edeceğiz.

ASM ÇALIŞANI KADINLAR ANLATIYOR:

Sakine DOĞAN
Malatya

MALATYA'da aile sağlığı merkezlerinde çalışan bir grup sağlık emekçisi kadınla aile hekimliği sistemi üzerinde konuştuk. Hani derler ya bir dokun bin ah işit diye, aynı o şekilde bin ah işittik. Görüştüğümüz arkadaşlarımızın pek çoğu yaklaşık 10 yıldır aile hekimliği merkezlerinde çalışan, mesleğinde deneyimli kişiler. Sağlık iş kolunun her alanında olduğu gibi aile hekimliği alanında da sorunlar çok. Neden ASM'de çalışmak istediğini sordum arkadaşım ebelik mesleğini çok sevdiğini, birinci basamakta daha başarılı olacağını düşündüğü için tercih ettiğini söylüyor. Ama geldiğimiz noktada ne mesleki ne de mali ve özlük hakları açısından tatmin olmadıklarını da ekliyor. Reklamı yapılan aile hekimliği sistemi ile gerçekte olan sistem çok farklı işliyor. Arkadaşlarımız ortak sorunlarını şu şekilde sıralıyor: "Birinci basamak sağlık hizmetlerinde iki üç kişinin yaptığı işi tek kişinin eksiksiz yapmasını istiyorlar. Tüm verilerin bil-

Sağlıkta dönüşüm hem bizi hem halkı zor durumda bıraktı

gisayar ortamına aktarılması gerekiyor. Bizler tıbbi sekreter ya da veri hizmetleri çalışanı değiliz ve bu konuda eğitim almadık. Bizler görev tanım olmayan ya da görev tanımının sınırı olmayan meslek grubuyuz. Aşılama, bebek, gebe takibi, aile planlaması, 15-49 yaş arası kadın takibi, laboratuvar işlemlerinin ve daha pek çok izlemin olduğu bir sistemle çalışıyoruz. Mahalle gezilerine çıkmaya çalışıyoruz ama son dönemde Kovid pandemisi ile iş yoğunluğumuz daha da arttı."

TÜKENMİŞLİK, DEĞERSİZLİK HISSİ...

Zihinlerinde pek çok sorunla işe geldiklerini de sözlerine ekleyen sağlık emekçisi kadınlar, "Her gün gelen zamlar, alım gücünün düşmesi, okula giden çocukların ben isteyken okul sonrası bakımı ve daha onlarca sorun. Bir de Sağlık Bakanlığı 'Şu kadar ek ödeme vereceğiz' deyip toplumda maşımızın çok yüksek olduğu algısını yaratıyor. Acaba performans kesintisi olacak mı bu ay, ne kadar ücret alacağım kaygısı yaşıyoruz. Hangisine yetiyeceğimizi sasırılmış durumdayız. Bizim de çocuklarımız, ailemiz var onlarla

kaliteli zaman geçirmek istiyoruz" diyor.

Çalıştığı bölgenin nüfusuna göre maaş aldıklarını dile getiren ASM çalışanları sorunlarını anlatmaya devam ediyor: "3 bin ve üzeri nüfusu olanlar yüksek 3 bin ve altı nüfusa sahip olan birimde çalışan aile sağlığı çalışanı düşük maaş alıyor. Önceden adrese dayalı olarak nüfus belirleniyordu şimdi ise herkes istediği hekimi seçebiliyor. A ilçenin b mahallesindeki bebek ASM'ye çok uzak, izlem ve takibi de zor oluyor. Göçmen nüfusa sahip olan arkadaş izlenim yapamadığını, aşılama'nın düşük olduğunu ve nüfus azlığından dolayı da maaşının düşük olduğunu dile getiriyor. Ve performans kesintisi yaşıyoruz. Bir gebe, bebek takibi yapılmazsa, bir aşı yapılmazsa maaştan kesinti yapılıyor. İş yükünün fazlalığı, farklı performans ödemeleri, aile hekiminin yapması gereken işlerin bizden beklenilmesi, dışarıdan 'ASM çalışanları oturuyor, ne iş yapıyorlar' denmesi hem çalışanlar arasında iş barışını bozuyor hem de çalışanlarda tükenmişlik, değersiz hissetmeye neden oluyor. Öğlen yemeğimizi ya evden getiriyoruz

ya da dışarıdan söylüyoruz. Bir saatlik sürede eve gidip gelmemiz mümkün değil. Kendi imkânlarımızla yemek ihtiyacımızı gidermeye çalışıyoruz. Pandemi ile iş yoğunluğu arttı. Şu an malzemeleri de aile hekimleri kendi bütçelerinden alıyor. Aile planlaması malzemelerinin temininde sıkıntı yaşıyoruz. Sağlıkta dönüşüm hem hizmet alanı hem de hizmet sunanı zor durumda bıraktı."

'MÜCADELEYE DEVAM EDECEĞİZ'

Daha verimli çalışmak, vatandaşa daha nitelikli bir sağlık hizmeti sunmak istediklerini söyleyen ASM çalışanları taleplerini de şöyle sıralıyor: "İnsanca yaşamaya yetecek yeterli ücret, ek ödemelerin maaşa yansıtılması ve emekliliğimizi etkilemesi, 3600 ek göstergenin bir an önce verilmesi, yeterli sağlık çalışanı ile hizmet sunumu, Kovid-19'un meslek hastalığı sayılması, görevlendirme melerinin adil yapılması, herkese eşit, ücretsiz, nitelikli sağlık hizmeti sunumu, güvenceli iş ve güvenli gelecek istiyoruz. Sorunlarımız ortak olduğunu çözümlen de mücadeleden geçtiğini biliyoruz ve mücadeleye devam edeceğiz."

LÜTFİ KIRDAR EAH'DE ÇALIŞAN SAĞLIK EMEKÇİSİ VE YEMEKHANE İŞÇİSİ KADINLAR: 'Biz sadece akıttığımız terin karşılığını istiyoruz'

Emine GÖKSEL
Kartal-İstanbul

Bir buçuk yıldır süregelen pandeminin çalışma koşullarında yol açmış olduğu etkiyi, peşi sıra gelen zamlarla artarak devam eden geçim sıkıntısının sağlık alanında çalışan kadın işçi ve emekçiler üzerindeki etkisini ve en genel anlamda bir kadın emekçi olmanın zorluklarını Kartal Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesindeki sağlık emekçisi ve yemekhane işçisi kadınlarla konuştuk.

İlk olarak çocuk yoğun bakım servisinde çalışan kadın sağlıkçılarla çalışma koşullarına dair sohbete başlıyoruz. Buna dair ilk değerlendirmeleri, çalışma sürelerinin uzunluğuna ilişkin oluyor: "Günde 12 saat çalışıyoruz. Ama işimiz sadece burada da bitmiyor. Eve gittikten sonra bir de orada çalışıyoruz. Evin işini gücünü de biz hallediyoruz yine."

Sohbet esnasında yanımızda olan bir diğer sağlık emekçisi de aynı yerden devralıyor sözü: "Maalesef toplumda kadın hem çalışır hem eve gelir yemek yapar hem de çocukla ilgilenir. Çocukla ilgileniyoruz ilgilenmesine ama keşke çalışma sürelerimiz bu kadar uzun olmasa da çocuklarımızla vakit geçirebilsek. Çalışan bir kadın olunca insan kendinden vazgeçiyor. Sinemaya gideyim, gezeyim, şurayı göreyim derdim olmuyor hiç. Çocuğumla vakit geçirebilsem bana yeter ama o da pek mümkün değil" diyor.

YEMEK MOLASI KAĞIT ÜSTÜNDE, EKİPMAN EKSİK, ÜCRETLER DÜŞÜK...

Sohbetimiz hastane içerisindeki çalışma koşullarıyla devam ediyor. Bu defa yemek molalarının fiilen uygulanmıyor olmasından yakınıyor sağlık emekçisi bir kadın: "Kağıt üstünde yoğun bakımçıların bir saat yemek molası, bir saat de dinlenme molası var. Ama kağıt üstünde olan bu durum hayata geçmiyor. Çoğu zaman yemek molasına çıkamıyoruz. Dinlenme saatini geçtik, yemeğe bile çıkamıyoruz. Önceden geç de olsa çıkıyorduk. Sonra o da zorlaştı."

Hastanedeki bu olumsuz çalışma koşullarının yanında ücretlerle ilgili sıkıntıların da pandemi döneminde daha fazla derinleştiğini anlatıyor sağlık emekçileri: "Aldığımız para zaten öncesinde de çok değildi ama pandemi döneminde maaşlarımızda bir de kesintiler oldu. Döner sermayeden dolayı bizim maaşımızın yarısını Bakanlık, yarısını ise hastane yönetimi yatırıyor. Çoğu zaman maaşlarda kesinti oluyor. Bu durumu hastane yönetimine iletince de cevaplar hiç değişmiyor. Kesintinin kaynağı Bakanlıkmiş, bir şey yapamazlar. Onlar bir şey yapamıyor, Bakanlık zaten muhatap olmuyor. Olan bize oluyor."

Bir diğer sağlık emekçisi de pandemi dönemine ilişkin bir değerlendirmede bulunuyor: "Keşke tek sıkıntı maddi kesintiler olsaydı. Onla da kalmadı. Aylar boyunca biz çalışanlara yeterli bir ekipman desteğini sağ-

Fotoğraf: DHA

SAĞLIK EMEKÇİSİNİN DE SAĞLIK İŞÇİSİNİN DE SORUNLARI ORTAK

ÖĞLE arası henüz bitmemişken, hastanede kadın yemekhane işçileriyle de bir araya geliyoruz. Yemekhane işçilerinin de sağlık emekçileri ile sorunları ortak. Yemekhanedeki bir kadın işçi bu ortak sorunlara değinirken yaşam koşullarının zorluğunun yanında, pandemide hastane tarafından ekipman desteğini sağlanmadığını belirtiyor. Bu durumun özel yaşamlarını da etkilediğini aktarıyor: "Hastanede çalıştığımız için hem komşularımız hem akrabalarımız bizimle görüşmüyor."

lamadılar. Çoğu zaman gidip kendi ekipmanımızı eczane para verip almak zorunda kaldık. Burası büyükşehir olduğundan ekipman alacak eczane bulabildik her zaman. Ama benim kasabada, küçük yerlerde görev yapan sağlık çalışanı tanıdıklarım da var mesela. Onlar yeterli ekipmana sahip eczane de bulamadılar. Ben çoğu zaman sadece kendime değil, onlara da ekipman alıp gönderdim. Bir de insanlar zannediyor ki pandemiden dolayı ekstra para alıyoruz. Halbuki böyle bir şey yok. Aksine, kesintili olarak aldık paramızı."

'İNSANLAR ARTIK ÜÇ KALEM ALACAĞINA BİR KALEM ALIYOR ÇOCUĞUNA'

KONU hayat pahalılığına ve buna bağlı olarak artan geçim sıkıntılarına evriliyor. Öğrenci çocuğunun kırtasiye masraflarının pahalılığından yakınıyor bu defa diğer sağlık emekçisi, "Pandemi boyunca haberlerden gördüğüm, duyduğum kadarıyla işten çıkarılan birçok işçi oldu. Eşim özel sektörde çalıştığı için o kişilerden biri olabilirdi, ama neyse ki böyle olmadı. Eve iki maaş girmesine rağmen geçimimiz zor, sıkıntımız çok. Küçük oğlum var benim. Geçen hafta okula başladı. Kırtasiye malzemesi almaya gittik. Geçtiğimiz senelerde bir olan şey, şimdi üç olmuş. Her şey üç kat zamlanmış. İnsanlar artık üç kalem alacağına bir kalem alıyor çocuğuna çocuğuna. İki maaş giriyor dedim eve ama biz de o insanlardanız."

'ÇOCUKLAR DEVLETTE Mİ OKUYOR ÖZELDE Mİ AYIRT EDEMİYORUM'

YEMEKHANE işçileri, verdikleri emeğe karşılık asgari ücret almalarının onları bir hayli zor durumda bıraktığını belirtiyor: "Yeri geliyor, hastalara biz yemek veriyoruz. Bazen temasımız dahi oluyor. Hayatımızı ortaya koyarak çalışıyoruz. Ama bunun karşılığı 3 bin lira bile değil. Zaten her şey çok pahalı, hiçbir ihtiyacımıza yetmiyor aldığımız ücret. Asgari ücret yetmiyor diye söylüyoruz. Bize, 'Patates soğan çok pahalı' diyorlar. Bizim bir patates soğan kadar değerimiz yok mu?" Diğer kadın yemekhane işçisi ise aldıkları ücretin çocuklarının okul masraflarına dahi zar zor yettiğine değiniyor: "3 tane çocuğum var. Okullar açıldı, okula yatırdığım paranın haddi hesabı yok. Bizden istediklerine maaşla yetemiyorum artık. 3 çocuğum da devlet okulunda okuyor, fakat o kadar çok para istiyorlar ki, devlette mi özeldemi ayırt edemiyorum."

Hastane içerisinde, öğle molasında denk gelip konuştuğumuz kadın sağlık ve yemekhane işçileri ortak talepler altında birleşiyor: "Bir kadın olarak talebimiz, çalışma saatlerimizi kısaltarak evde ailemizle, çocuklarımızla, arkadaşlarımızla vakit geçirmemize ve dinlenmemize olanak sağlamalarıdır. Bir kadın çalışan olarak ortak talebimiz ise, maaşlarımız kesintiye girmesin, tek kalemde yatırılsın. Her gün içinde bulunduğumuz riskin, akıttığımız terin, emeğin, karşılığını bizlere versinler."

BURSA'DA İŞÇİ KADINLARLA ANKETİN GÖSTERDİĞİ Hobiler rafa kalktı, sağlıklı beslenme imkânımız kalmadı

Funda Eylem Sancarbarlaz
Bursa

Bursa'da geçim kaygısı özellikle pandemiyle birlikte artarken kadınların kendilerince aldığı önlemleri konuşmak için bir anket yapıyoruz. Bursa'nın çeşitli fabrikalarında çalışan işçi kadınlarla yaptığımız ankette kadınların ortak söylemi "Geçinemiyoruz ve yarınımızı göremiyoruz" oluyor.

Tekstil atölyesinde çalışan Manolya, metal fabrikasında çalışan Sevgi ve dokuma fabrikasında çalışan Nuray yanıtıyor sorularımızı.

'ÇALIŞMA KOŞULLARI HER HAFTA HASTANELİK EDİYOR'

İlk sorumuzla başlıyoruz. "1 Temmuz itibarıyla geçerli olan yüzde 15'lik elektrik zammıyla birlikte her dönem faturalara yansıyan zamlar sizin yaşamınızı nasıl etkiliyor?" Manolya, en son gelen faturalarının bile çok olduğunu söylüyor ve "Şimdiden böyleyse kışı düşünmüyorum" diyor.

Sevgi ise elektrik faturasına gelen zamlara artık alıştığını söylüyor, onun can yakan noktası sağlığın ücretli olması: "Ona alıştık artık her ay zam geliyor. E doğal olarak her şeyini kısıtlıyorsun; bir yere gitmek istesem elektrik faturası geliyor aklıma, vazgeçiyorum. Ama beni maddi olarak en çok etkileyip elimi kolumu bağlayan sağlık oldu. Mesela almam gereken kas gevşetici ücretli olacak artık" Sevgi, devlet hastanesine gitmesine rağmen bin lira para harcadığını, özel hastaneye gitse bütün maaşını vermek zorunda kalacağını söylüyor.

Sevgi metal sektöründe çalışıyor ve koşulları ağır. Her gün yeni bir hastalığının çıktığını dile getiren Sevgi, doğal olarak neredeyse her hafta hastane yollarını aşındırıyor. İçinde bulunduğu durumu, "Kısacası sağlığım çalıştığım için bozulurken hastaneye gitmek için yine çalışmak zorundayım. Paran yoksa ne hastaneye gidebilirsin ne sağlıklı bir birey olabilirsin" diye anlatıyor.

'HER GÜN ZEVKTEN HAMUR İŞİ YEMİYORUZ!'

İkinci sorumuzla devam ediyoruz; "Asgari ücretten bu yana yine elektrikle

birlikte faturalara, gıdaya ve pazar fiyatlarına gelen zamların ev ekonomilerini nasıl etkiledi?" Manolya, "5 liranın altında hiçbir şey yok pazarda; incirin kilosu 15 lira, daha hiç tadına bakamadık, geçen arkadaşım getirdi de sifitahı yaptık" diyor. Pandemiye işyeri kapanan Manolya bin 600 lirayla aylarca geçinmek zorunda kaldığından bahsediyor. Sürekli makarna ve kuru gıda almak zorunda kaldığını ve sürekli un alıp hamur işi yediklerini söylüyor: "Zevkten değil mecburiyetten. Bin 600 lira ile ne alabilirdik makarna ve un dışında?"

Manolya pandemiden önce çini kursuna gidiyormuş. Bir süre bu hobisine evde devam etmiş ama maddi durumu hobilerini yapmaya el vermediği için bırakmak zorunda kalmış: "Artık çini yapmak lükse kaçıyor, temel ihtiyaçlarımı zor karşılıyorum o yüzden vazgeçtim."

'ÖĞRENCİLER GİBİ BİBERİ DOMATESİ TEK TEK ALİYORUM'

Sevgi ise iki kişi bile geçinmekte zorlandıklarından bahsediyor. Aldıkları her şeyi yarıya düşürmek zorunda kaldığını söyleyen Sevgi, "Öğrenciler gibi biberi, domatesi tek tek alıyorum artık. Sözde asgari ücrete zam geldi ama ben her gün ekşiye düşüyorum bu nasıl zam?" diye tepkisini dile getiriyor.

Dokuma fabrikasında çalışan Nuray da benzer serzenişlerde bulunuyor: "Eskiden dolabımı doldurabiliyordum, şimdi ihtiyaç oldukça alışverişe gitmeye çalışıyorum. Aşure dönemi geçti mesela, iki senedir yapamıyorum. Asgari ücret arttı tamam ama bence daha fazlası çıkıyor cebimizden."

BİZİM PORSİYONUMUZ KALMADI NEYİ KÜÇÜLTECEĞİZ?

Tam bunların üstüne Emine Erdoğan'ın porsiyonlarımızı küçültelim açıklamasını hatırlatıyoruz kadınlara. Manolya, "Onların porsiyonlarında her şey var: bademinden incirine, bizde onlar yok. Halkın içine girip bir baksınlar özellikle akşam pazarlarına. Çürümüş sebzeleri topluyor insanlar. Porsiyon bulamıyoruz ki neyi küçülteceğiz, daha ne kadar küçülteceğiz? Trilyonluk çantalar alıp porsiyonlarımızı küçültelim diyor, asıl kendileri çantalarını küçülsün bizim küçültecek de verecek de bir şeyimiz kalmadı" diye konuşuyor.

Nuray, protein bile alamadığını ve artık hükümetin halkla dalga geçtiğini söyleyerek isyan ediyor. İnsanların yaşamlarından bir haber olduklarını söyleyen Nuray, "İnsanlar çocukları hastalandığında tedavi ettirmiyor, yapılan açıklamaya bak. Sana mı kaldı, diyetisyen misin sen? Bir tarafta çok lüks bir yaşam var diğer tarafta çok yoksul bir hayat. Bunun ortası yok artık" diye gerçekliği bir kere daha ifade ediyor.

Fotoğraf: Freepik

'GİDEN GELENİ ÇOK AŞIYOR'

HER birinin okuttuğu çocuğu olan işçi kadınlara çocuklarının eğitim masraflarını karşılayıp karşılayamadıkları bir diğer sorumuz. Sevgi, çocuğunun her şeyini aldığını ama kendinden sürekli kısmak zorunda kaldığından bahsediyor. Hatta yeri geldiğinde kendini unuttuğunu söyleyen Sevgi, "1 hafta kafamı dinlemek için kredi çekip tatile çıktım şimdi o 1 haftalık tatilin borcunu 6 ay mesailere kalarak ödeyeceğim" diyor.

Üniversite sınavına hazırlanan çocuğu olan Manolya, "Okul açılıyor; okul kıyafeti, kırtasiye masrafları hepsi çok pahalı, bir okul hırkası 100 lira" diyor. Manolya'nın kızı da destek oluyor bu konuda annesine "Bir test kitabı 100 lira, bir sürü test kitabı aldım. Okulda hiçbir şey yememem lazım bu masrafların karşılanması için" diyor.

Üniversite okuyan 2 çocuğu olan Nuray da benzer kaygıları taşıyor: "İki üniversite öğrencisi çocuğum var. Belki birini yurda göndeririz ama yurt fiyatları ile kiralar arasında fark yok zaten. Bu sene tatil için bir yere gitmedik biraz da olsa para biriktirelim diye." Nuray'ın tekstil atölyesinde çalışan kız kardeşi de dayanamıyor söze giriyor: "Asgari ücret ne kadar ki? Ben emekliyim, bin 700 lira maaş alıyorum, 2500 lira kredi ödüyorum. Üniversite öğrencisi çocuğum var. Bize hiçbir şey kalmıyor. Geçen gün iş yerinde terliğim yırtıldı, bantladım idare etsin diye ama artık idare edemiyoruz!"

'BATTANIYE DİKİP, DOĞAL GAZİ AÇMAYACAĞIM'

SON olarak kadınlara bütün bu koşullarda hükümetin alması gereken önlemleri almadığı için kadınların kendi aldıkları önlemleri soruyoruz.

"Her şeyin ucuzunu aldık. Önceliğimiz neyse onu aldık, kendimizce tasarrufa gitmeye çalıştık. Dışarı çıkmıyoruz. Önceden haftada bir kere dışarıda yemek yiyorduk, şimdi hatırlamıyorum bile en son ne zaman dışarıda yemek yediğimizi."

"Kıyafet alsan giyecek yer yok. Tatile çıkamıyorsun, bir yere gidemiyorsun. Faturalara bakıyorsun tükettiğin çok az, hep vergi. Şimdi kış geliyor, direneceğim kendime battaniye dikeceğim ama doğal gazı açmayacağım."

ESENYALI ŞENLİĞİNDEN KADINLARIN NOTLARI:

Kız kardeşlerimizle güçlendik

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği İstanbul

Sabancı Vakfı ile birlikte yürüttüğümüz “Kız Kardeşimle Güçlüyüm” projesi kapsamında pandemi süresince yüzlerce kadınla bir araya geldik. Bu bir yıl boyunca düzenlediğimiz eğitimlerde birbirimizden öğrendik, deneyimlerimizi paylaştık. Drama, resim ve ritim atölyelerinde birlikte üretmenin sevincini yaşadık. Projeye birlikte ürettiklerimizi paylaşmak ve mahalledeki kız kardeşlerimizle bir araya gelip dayanışmamızı büyütmek için de “Kız Kardeşimle El Ele” şenliği düzenlemeye karar verdik. Şenlik çalışmalarına katılıp dayanışmanın bir parçası olan kadınlar olarak nasıl bir süreç yaşadık, sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

‘HIÇBİR AYRIM YAPMADAN BİRBİRİ İÇİN MÜCADELE EDEN KADINLAR...’

“KADINLAR kadınlarımız...” diye başlayan şiiri her zaman çok sevmişimdir. Derneğimizdeki kadınlar da bu şiirdeki gibi güçlü kadınlardır. Bu kadınlarla mahallemizde harika bir şenlik gerçekleştirdik. Şenliğimiz o kadar güzel geçti ki kadınlarla bir kez daha gurur duydum. Büyük bir alanda kurulan kocaman bir sahne, harika sanatçılar, yemek yapıp paylaşan kadınlar, çocuklar için hazırlanan atölyeler, resim sergisi... Tabii ki omuz omuza kenetlenmiş kocaman bir halay halkası. O halaydakiler birbirini tanımasa da hiçbir ayırım yapmadan birbiri için mücadele eden kadınlardı. En güzeli de “Yaşasın kadın dayanışması” sloganı oldu. Demek ki, kadınlar birlik olursa dünya bile değişir.

Nergis MİTİL

BU BAŞARI BİZİM

ŞENLİĞİN hazırlık aşamasında kapı kapı davetiye dağıtırken kapısını çaldığımız kadınlardan bazıları gelececeğini söylese de yaptığımız çalışmalarını beğendiklerini söylediklerinde ve “Helal olsun size, güçlü kadınlarsınız” dediklerinde çok mutlu oldum. Bu gururla daha çok motive oldum. “Ne kadar çok insana şenliği du-

BİRLİĞİMİZ, MÜCADELEMİZ, RENKLERİMİZ HIÇ BİTMEMEYECİK

“YA biz var ya biz çok iyiydik!” diyerek başlamak istiyorum. Sığın koşullarına rağmen devam ettiğimiz “Kız kardeşimle Güçlüyüm” projesini hem sonlandırmak hem de ürettiklerimizi paylaşmak için bu şenliği düzenledik. Mahalledeki top sahası gibi geniş bir alanı birlik ve beraberlik içinde binlerce insanla doldurmayı başardık. Kendi kendime “Biz başardık” dedim. Bu konuda hiç mütevazı olamayacağım, çünkü haftanın 3 günü erbane provası için evde hastam olmasına rağmen dernekte kadınlarla bir araya geldim. Gün içerisinde fırsat buldukça arkadaşlarıma davetiye dağıtım için destek verdim. Şenlik çalışmalarını için çok zor şartlarda hazırlıklarımıza devam ettik. Eşlerimizden, ailemizden çokça laf duyduk. Şenlik hazırlıkları sırasında hepimiz çok zorlandık. Kiminin annesi, kiminin kocası, kiminin babası hatta çocuklarımız bile bize kızıyorlardı... Özellikle çalışan kadın arkadaşlarımız için daha zordu.

Eşim “Bu erbane nedir? Her akşam o tekerleği koluna atıp çarşıda gidip geliyorsun” diyerek beni azarladığında çok kötü hissetmişim. Eşime dönüp “Vallahi canım çocuklar, ev işi bir de yetmiyormuş gibi baban hasta onunla uğraşıyorum. Tekerlek dediğin şeyin adı erbane ve benim size olan sessiz çığlığım” dedim ve arkamı dönüp evden çıktım. Biz hiç aksatmadan bir araya geldik, provalar, hazırlık toplantıları yaptık. Şenlik günü birbirimize anlatmasak da korkularımız vardı. “Sahnede şaşırımadan çalabilecek miyiz? İnsanlar gelecek mi? Bir gerginlik yaşanır mı?” korkusu literelerce su içirdi diyebilirim. Şenlik saati geldiğinde sahneden yükselen müzik sesi ile birlikte alanın etrafında toplanan mahallelinin merakla bizi izlemeye başladığını fark ettik. Bu bana çok iyi hissettirdi. Genç yaratıcı dramamız sahneye çıkıp bize “Hayatım ne-

rede” deyince alandaki kadınlarla beraber “Burada” diye bağırarak anlatılamaz, yaşamak lazım. Alanda kurduğumuz stantlarımızda projemizi ve derneğimizi tanıttık. Çocuk etkinlik masamızda onlarca çocuk birlikte üretmenin mutluluğunu yaşadı. Kadınların proje kapsamında katıldıkları resim atölyesinde ürettikleri çalışmalarını sergiledik. Dayanışma ile getirilen el emeği çeşit çeşit ikramlarımız yemek standımızda yer aldı. Çocukların drama oyununda o küçücük kızımızın, kendinden emin bir şekilde sergilediği oyunculuğu “Evet işte bu” dedirtti. Bir işçi kadının sahneye çıkıp konuşması ve alandaki kadınların sloganlarıyla “Patronlara, dünyaya meydan okurum” duruşu bizleri duygulandırdı. Çünkü o işçi kız kardeşimizin sesi, Esenyali’de bütün işçi ve emekçiler adına yankılandı. Genç bir kadın arkadaşımız hayatta yaşayacağı zorluklara “Ben kız kardeşimle güçlüyüm” diyerek cevap veriyordu. Bir başka arkadaşımız “Ben kızlarımı dernekte büyütüyorum. Ev kadınıym köle değilim” diyerek bağırıyor. Alandaki insanların yüzüne bakıyordum onların düşüncelerini merak ediyordum. Esenyali’de binlerce kişiyi bir araya getirmiştik, coşkuyla halay çekiyorlardı. Pandemi döneminde insanların tahammül sınırları tükenmiş ve ruhu daralmış bir haldeyken bu şenlikle az da olsa Esenyali halkına mutluluğu yaşattık. Birçok kişi “Yeniden ne zaman böyle bir etkinlik yapacaksınız, çok iyi geldi” dedi ve alanda bize çok fazla kadın ulaşıp üye olmak istediğini söyledi. Hep birlikte daha da güçleneceğiz ve büyüyeceğiz. Birliğimiz, mücadelemiz, dayanışmamız ve renklerimiz hiç bitmesin. Yaşasın Kadın Dayanışması!

Hanım KIZILTAŞ

Yurur konuşursak birlik ve dayanışmamız o kadar büyür derneğimize katkısı olur” diye elimden geldiğince çalışmalara vakit ayırmaya çalıştım. Şenlik günü geldiğinde daha bir heyecan içindeydim. Şenliğin başlamasına saatler kala “Eksik olan ne var” diye alana gittiğimde sağ olsun arkadaşlar elinden gelen her şeyi yapmıştı. Yemek standında görevliydim. Masamızı kurduk. İkramlık yiyeceklerimizi açtık. Yavaş yavaş alan doluyordu. Bir yandan drama gösterimini izliyor bir yandan yiyecekleri dağıtıyorduk. Hepimizin yüzünde gülümse ve sevinç vardı. Çünkü biz çok büyük bir iş

başardığımızın farkındaydık. Büyük belediyelerin, kurumların yaptığı bu şenlikleri biz Kadın Dayanışma Derneği olarak yapıyorduk. Kendi kendime “Bu başarı bizim” dedim. Şenliğin sonlarına doğru alanda binlerce kişi halaylarda yan yana omuz omuzaydı. Büyük bir emek ile dayanışmanın gücü şenliğimizin sorunsuz eksiksiz bitmesi ile sonuçlandı. Bir dahaki şenliklerde daha da çok kadınla daha güçlü bir şekilde orada olacağımızı biliyorum.

Necla GÜÇER

Gündüz sekreter, gece hasta bakıcı

30 Ekim İzmir depreminin üzerinden 1 yıl geçti. Ailece can kaybı yaşamadık; ancak tüm yaşamımız değişikliğe uğradı. 10 yıldır kredisini ödediğim evimin kredi taksiti yeni bitmişti. Tam biraz rahatlarım derken depremde müteahhidin uygunsuz yaptığı binamız hasar gördü. İBB'nin TOKİ konutlarında ya da konteyner evlerinden faydalanabilirdim. Fakat işime olan uzaklığı, çocuğumun bakım şartları ve ulaşım için uygun bir seçenek olamadı.

Kentsel dönüşüme girildi; müteahhitte anlaşıldı; evimizi tekrar müteahhitten satın almak demek oluyordu bu. 200 bin TL'ye anlaşıldı. Süreç 10 aydır sürüyor ve hala kira yardımı almaya başlamadık. İnşaatın başlaması ile ev kredisi kullanacağım. Ama ben çoktan kiraya taşınmak zorunda kaldım. İş yerime yakın olacak ilçeden kiralık ev tuttum. Oğlumun bakımı için daha öce aileme yakın oturuyorken şimdi etüde vermek zorunda kaldım. Aslına bakarsanız mağduriyetimizin giderilmesi anlık yardımlar ile olmuyor. Yaşamsal yönleri ile bu mağduriyetin kalıcı giderilmesi gerekiyor.

Depremden bu yana toplamda AFAD 5 bin TL taşınma yardımı verdi. Ancak benim taşınma masrafım kira, depozito, nakliye, acil tadilatlar ile 10 bin TL'yi buldu; ki kiraladığım ev oturulabilir nitelikte en ucuz evdir (1400 TL kira). Yani orta hasarlı olduğu için yıkılma kararı verilen kendi evimin niteliğinde bir ev tutacak olsam en az 2500 TL kira vermem gerekecekti.

İzmir Büyükşehir Belediyesi de sosyal yardım mü-

dürlüğü aracılığıyla 5 bin TL yardım verdi. Bu yardımları 4 ay kadar geç alabildim. O nedenle bu arada kredi kartı, ek hesap vb. ne varsa tükendi. Kira masrafı, bakım masrafları eklendi. Artan enflasyon yüzünden maaşım olan 4 bin 500 TL ile geçinemem oldum. Yaşamım, ekonomik planlarım alt üst oldu.

Eşimden 5 yıl önce boşandığımı, tek ebeveyn olduğumu da belirtmeliyim.

10 YAŞINDAKİ ÇOCUĞUMUN KANTİNDE 'PAHALILIK' KAVGASI

Bu dönemde oğlum da sorunlar yaşadı; uzaktan eğitim sıkıntılarını, pandemiye bağlı sorunları herkes kadar biz de yaşadık. Ailemin desteğiyle çocuğumu yolladığım özel okul taksitlerini ödeyemez oldum. Ve yarı dönemde devlet okuluna kayıt taşındık. Yeni mahalle, yeni ev, yeni okul, yeni arkadaşlar derken bir de bu uyum sorunlarını yaşadık.

Bu yıl okulların açılmasıyla okul masraflarını ve okul kayıt ücretini ödeyebilmek için sekreter olarak çalıştığım kurumda hasta bakmaya başladım. Gündüz sekreter, gece hastabakıcı...

Okul kaydı yaptırırken 1500 TL kayıt parası istediler devlet okulundan. 800 TL'sini yatırabildim. Formaları tam olarak alamadım. Arkadaşlar destek oldu. Asıl sorun günlük yemek masrafı... Sabah 7.30'da ders başlıyor, akşam 18.30'da evde oluyor. Sandviç koyuyorum 2 tane, 1 litre su ama yetmiyor. Çok uzun saatler... En az 15 TL gidiyor yemeğe.

Kantinde kavga ediyor çok pahalı her şey diye, 10 yaşındaki çocuk.

Tek ebeveyn olmak da ayrı zorluklar getiriyor; hiçbir yükü paylaşıp, hafifletemiyorsun. Maddi manevi çarpı iki kat yaşıyorum her şeyi. Nafaka alıyorum ancak onun dışında bir kuruş hayrı yok babasının çocuğa. Onu da hapis cezası ya da icra korkusundan yatırıyor zaten.

Kaderimize terk edilmiş gibi çırpınarak yaşıyoruz. Gece gündüz aralıksız çalışmak çok zor. Neden yaşıyor olduğumu sormaya ve mutsuz olmaya başlıyorsun. Kaygılar bir azalıyor bir artıyor. Ek iş olarak "ne iş olsa yaparım" durumundayım. Şimdiden yıkım sonrası müteahhitte ödeyeceğim yüksek faizli kredi borcunu düşünüyorum. Bu kadar çalışırken hala ekonomik ve manevi rahatlama yaşayamıyor olmak küskünlüğe neden oluyor.

Bu durumları öğrenen arkadaşlarım bana destek için kendi aralarında para toplamışlar. Dayanışmak güzeldir tabii, ancak yaşadıklarım, yaşamımın bu kadar köklü değişmesi stres, depresyon yaşamama neden oldu.

Oysa deprem mağdurları için düşük kredi oranları uygulaması yapılırdı, zaten gerçekçi bir nafaka alıyor olsaydım, vergi ve ücret adaletsizliği olmasaydı da maaşım yoksulluk sınırının üzerinde olsaydı, devlet destek fonları bizler gibi mağduriyet yaşayan vatandaşlar için var olsaydı, parasız eğitim, ücretsiz kreş ve etüt olsaydı tüm bu sorunlarla baş etmek kolaylaşacaktı.

İzmir'den bir işçi

Şiddetten kurtulduk, yoksulluktan kurtulamadık

BEN 40 yaşındayım, hastanede temizlik işçisiyim. Çok kötü dönemlerden geçtim, benim hikayem uzun. Özeti, iki çocuk ve geçim sıkıntısı...

23 yaşında evlendim; tanıştırdık, severek evlenmedik yani. Şiddet ilk zamanlarda da oldu. Kalabalık bir aileydi; huzursuzluk çok fazlaydı. Ben o zaman çalışmıyordum. Boşanmadan 2 sene önce başladım çalışmaya; önce ev işlerine gittim, sonra okulda temizliğe başladım. En son boşandıktan bir gün sonra da hastanede temizlik işçisi olarak buraya başladım.

Ev işlerine giderken çocuklar küçüktü. Onlar hep kendileri evde yalnız idare ettiler, bakacak kimse yoktu. Biraz annem geldi yanıma, o kadar. Eski eşim boşanma sonrası da rahatsız etti beni; evleneceği kadınla beraber saçma görüntüler filan atmaya başladı. Çocukları doldurdu, üstüme saldı. Sonra evlendi ve kendi uzaklaştı bizden.

Ben çocuklarımla yaşıyorum, o da bu sene (boşandıktan 3 yıl sonra) başladı çocuklarla ilgilenmeye. Nafaka da bu sene başladı; Nafaka 600 lira. Kiradayız. Hem maddi hem

manevi yönden çıktım. Çocukların ikisi de lisede. Ailem dışında desteğim de yok. Maddi ya da manevi her yönden tek destekçim ailem. Ama atlattım şükür.

Nafaka daha erken olsaydı, evim olsaydı bu kadar zorlanmazdım. Çocuklar da bana karşı iyiler şimdi; gerçekten değerimi biliyorlar. Son dönem artan pahalılık, okul masrafları derken... Gerçekten çok zor hayat, yaşamak zor. Her şey pahalı; alım gücü düşük. Tek maaş ve nafaka yetmiyor mecburen yetiştirmeye çalışıyorum. Ama nasıl? Ya kredi kartı ya da yetmediği yerde babamdan istiyorum. Sadece çocuklarım okusun kendini kurtarsın istiyorum.

Dünyanın pek çok yerinde ve ülkemizde kadınlar şiddet görüyor. Eğitimden yoksun bırakılarak, eve mahkûm ediliyor. Ekonomik faaliyetin dışında tutuluyor. Çalışma yaşamında bin bir haksızlığa ve ayrımcılığa uğruyor. Ama biz kadınlar kendi kaderimize terkedilmeyi, şiddeti artık kabul etmiyoruz.

İzmir'den bir sağlık işçisi

Bebek maması alamadan eczaneden çıkmak nedir bilir misiniz?

ÇÖP toplayarak geçimini sağlayan ve üç çocuğu olan bir kadın geçtiğimiz günlerde eczaneye geldi.

Üç aylık bebeği için mama fiyatlarını sordu. Bebeğinin yalnızca bir hafta kullanabileceği mama 120 lirayı aşan bir fiyata denk geliyordu. Kadın hasta çocuğunun zaten iki kilo doğduğunu, şu an ise yeterli beslenemekten kilosunun 1 buçuğa düştüğünü, anne sütünün yetersiz gelmesi sebebiyle doktorun kesinlikle mamaya başlamaları gerektiğini söylediğini anlattı. Kadın çaresiz biçimde bebeğinin temel bir ihtiyacı olan mamayı alamadan çıktı eczaneden. Bir yolunu bulmaya çalışacağını söyledi ancak sonrasında da gelen olmadı.

Probiyotik ve vitamin gibi reçetelenen ancak devlet tarafından ödenmeyen ve oldukça pahalı olan bu ürünler hayatı önemde oysaki. Bebekler ve yeni doğum yapmış kadınlar için özellikle de. Ne yazık ki hayatı önemdeki tıbbi ilaçlara ve ek besin maddelerine ulaşmak ancak paran olabildiği koşullarda mümkün. Çocukların sağlıklı büyüebilmesini ve gelişimlerini tamamlamasını, yeni doğum yapmış kadınların güçlenmesini sağlayacak bu ilaçları ücretsiz karşılaması ise devletin önemli bir sorumluluğu olarak önünde duruyor.

Ec. Ezgi KAYA
ANKARA

Kafamızda gürleyen bir fırtına: Suzy Storck

Hilal TOK

Kağıthane'den Funda, Ankara'dan Nebahat, Aydın'dan Berna, Diyarbakır'dan Nurcan, Fransa'dan Suzy Storck... Bu topraklardan, "o" topraklara, kadınların ortak bir sorunu var: İstemedikleri bir yaşamın çarklarını döndürmek için ha bire bir uğraş, ha bire emek sarfı, bir öfke, bir yorgunluk ve bıkkınlık, kapı eşliğinde çalmayı bekleyen sert bir haykırış...

İstemenmeyen bir günlük yaşamın çarklarını döndürmek zorunda kalan, sıradan bir kadının sıradan bir hikayesi Suzy Storck bu yıl Moda Sahnesi'nde pandemi koşullarında mesafe ve riske büyük dikkat gösterilerek sahneleniyor. Dağınık bir mutfak ve salonun etrafında seyirciler, ortada yaşanan trajediye yakından tanıklık ediyor. Salonun orta yerinde duran bir dikiş makinesi, etrafa saçılmış kumaşlar, mutfakta açılmış şarap şişeleri... Sıcak, bunaltıcı bir yaz akşamı çıkıyor karşımıza Suzy. Bir karmaşanın ortasında bir kadın, kronolojik sıranın ezberini bozan bir oyunun içinde kadınların yükümlülükler sarmalına kendi benliğinden, isteklerinden vazgeçerek nasıl hapsoldüğünü sert bir tokat gibi vuruyor yüzümüze. Bir facia gününden geriye akarak aktarılan geçmişi Suzy'nin şu anki bitkin ve bıkkın halini açıklıyor.

SUZY, YÜZ BİNLERCE KADININ FİGÜRLEŞMİŞ HALİ

Bu kadının hâlâ sık sık susturulan güçlü ve önemli sözleri sahnede Reyhan Özdilek tarafından dile getiriliyor. Özdilek, Suzy'nin parlak gözlerden boş gözlere, kendine güvenen kadından ezilmişliğe geçişteki fiziksel ve psikolojik düşüşünü muazzam bir oyunculukla sergiliyor. Suzy Storck karakterine, Suzy'nin annesi ve kocası da eşlik ediyor.

Tarih tersine akıyor; Suzy Storck, onu daha sevmeyen sadece öpen bir adam olan Hans Vassili Kreuz ile evleniyor. Hans ile tanıştığı tavuk fabrikasında çalışan Suzy, fabrikanın kapanması üzerine işsiz kalıyor ve tam da bu süreçte cereyan eden aşkın ardından Hans ile evleniyor. Aşk mıydı bu gerçekten? Belki Suzy bile şüpheliydi.

İşte yükümlülükler sarmalının başladığı yer burası: Kumaşların karışıklığı içinde, evliliklerinin ilk yıllarında dikiş dikiyor Suzy, işsiz kaldığı süreçte evde, kocasının sert eleştirilerine maruz kalıyor, sonra "Evde ne yapıyorsun sanki bütün gün, git çalış" diyor koca, evdeki emeğini görmezden geliş bir yana ağır sözleri oldukça üzüyor ve bir bebek mağazasına iş görüşmesine gidiyor Suzy. Burada çocuk düşünmediğini, çocuk yapmayı planlamadığını,

kendinin de çalışmak istediğini öğrendiğimiz Suzy'ye, Hans'ın yine ağır sözleri karşılık veriyor. "Nasıl çocuk düşünmezsin" dayatmasıyla ilk çocuğunu kucağına alıyor Suzy, istemeye istemeye ikinci çocuğu, sonra üçüncü çocuğu... Suzy'ye ne annesi ne kocası ne istediğini, arzuluğunu, düşündüğünü soruyor. Yüz binlerce kadının figürleşmiş hali Suzy, istemediği bir yaşamın yükümlülükleri arasında her gün kendinden bir şeyler kaybede kaybede ilerliyor. Sonra bir gün, yazın ortasında bir şeyler ters gidiyor. Sıcaklığın ve tekrarlanan hareketlerin ağırlığı altında, Suzy vazgeçtiğini ve gerçek arzularına göre yaşayamadığını fark ediyor. Geri dönüşü olmayan bir dikkatsizlik nedeniyle bir faciaya sahne oluyor; 17 Haziran saat 22.37 tarihi...

Suzy Storck, köle bir varoluşa hapsolmuş tüm kadınların sesini haykırış noktasına taşıyor, kocası ve sevmediğini fark ettiği çocuklarıyla yaşadığı küçük evinde sıradan bir hayatın içinde, günün gerekenleri yapıyor. Dünü, bugünü, aynı tekdüzelikle devam ederken, vazgeçişlerinin farkındalığı altında pişmanlıklar yaşıyor. Arzularının karşısında yapmak zorunda kaldıklarının altında ezilerek tüm bu sıkışmışlığın içinde bir anlık dikkatsizlik sonrası o başkaldırdığı hayata yeniden teslim oluyor Suzy...

Suzy Storck, köle bir varoluşa hapsolmuş tüm kadınların sesini haykırış noktasına taşıyor, kocası ve sevmediğini fark ettiği çocuklarıyla yaşadığı küçük evinde sıradan bir hayatın içinde, günün gerekenleri yapıyor. Dünü, bugünü, aynı tekdüzelikle devam ederken, vazgeçişlerinin farkındalığı altında pişmanlıklar yaşıyor. Arzularının karşısında yapmak zorunda kaldıklarının altında ezilerek tüm bu sıkışmışlığın içinde bir anlık dikkatsizlik sonrası o başkaldırdığı hayata yeniden teslim oluyor Suzy...

Görsel: Freepik

ÇÖZÜM MÜ TESLİMİYET?

Üç çocuklu bir kadının yalnız, monoton ve yorucu hayatı, bugünün gerçeğini yansıtırken, artık bir üretim hattına benzeyen yaşamıyla herkese ve her şeye hizmet ediyor bu kadın. Suzy Storck, toplumun annelik ve aileden beklentilerine dair sert bir yorum. Kayıtsız bir koca ve artık seveceğinden emin olmadığı çocuklar arasında, mutlu olmak için geriye ne kalmıştır? Sessizlik ve teslimiyet... Ancak tüm bu teslimiyete karşılık Suzy'nin kafasındaki gürleyen fırtınanın dinmeyeceği çok açık. Bugün binlerce kadının içinde gürleyen bu fırtınaya tanışız, evlerde tek başınız belki ancak bunu yaşayanın sadece Suzy olmadığını da biliyoruz. Kim bilir belki, ataerkil toplumun uzlaşmaz kalıpları tarafından yönetilen bir kadere artık teslim olmamayı öğütüyordur Suzy ve kafamızdaki bu fırtınanın bir teslimiyete dönüşmemesi için, birlikte fırtınayı bir kasırgaya dönüştürmemiz gerektiği mesajını veriyordur?

Fotoğraf: Moda Sahnesi